

0.1. НАСЛОВНА СТРАНА ГЛАВНЕ СВЕСКЕ ТЕХНИЧКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

0. ГЛАВНА СВЕСКА

Инвеститор:	Град Ниш (програм „Градови у фокусу“)
Објекат:	Археолошко налазиште Медијана у Нишу
Врста техничке документације:	ИДР
За извођење радова:	Уређење комплекса за потребе презентације и туристичке експлоатације
Пројектант:	ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ, Улица Добричка бр. 2, 18000 Ниш
Одговорно лице пројектанта	Љиљана Берић , директор
Потпис:	
Одговорни пројектант: Број лиценце:	Горан Радосављевић, диа - конзерватор 300 R623 18
Потпис:	
Број дела пројекта:	1467/1-03
Место и датум:	Ниш, отобар, 2019. године

0.2. САДРЖАЈ ГЛАВНЕ СВЕСКЕ

0.1.	Насловна страна Главне свеске
0.2.	Садржај Главне свеске
0.3.	Садржај техничке документације
0.4.	Подаци о пројектантама
0.5.	Пројектни задатак
0.6.	Општи подаци о културном добру (објекту и локацији)
0.7.	Сажет технички опис
0.8.	Остала документација

0.3.   САДРЖАЈ ТЕХНИЧКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

0	ГЛАВНА СВЕСКА	број: 1467/1-03
1	ПРОЈЕКАТ АРХИТЕКТУРЕ	број: 1467/2-03

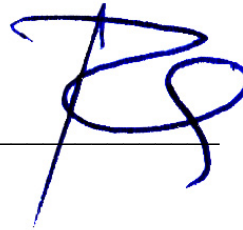
0.4. ПОДАЦИ О ПРОЈЕКТАНТИМА

0. ГЛАВНА СВЕСКА

ПРОЈЕКТАНТ: Завод за заштиту споменика културе Ниш,
ул.Добричка бр.2, Ниш

ГЛАВНИ ПРОЈЕКТАНТ: Горан Радосављевић, диа - конзерватор
Број лиценце: 300 R263 18

Потпис:

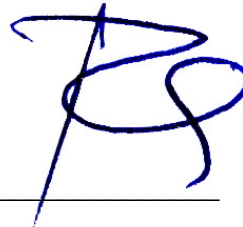
---

1. ПРОЈЕКАТ АРХИТЕКТУРЕ

ПРОЈЕКТАНТ: Завод за заштиту споменика културе Ниш,
ул.Добричка бр.2, Ниш

ОДГОВОРНИ ПРОЈЕКТАНТ: Горан Радосављевић, диа - конзерватор
Број лиценце: 300 R263 18

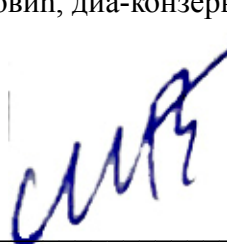
Потпис:

ПРОЈЕКТАНТ: Миле Вељковић, диа-конзерватор
Број лиценце: 300 7300 04

Потпис:

ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК

За израду Идејног пројекта туристичке презентације комплекса археолошког налазишта Медијана у Нишу

За потребе извођења радова на уређењу, презентацији, заштити и оспособљавању за адекватну и несметану туристичку експлоатацију архитектонске садржаје на археолошком налазишту Медијана у Нишу, израдити адекватну пројектну документацију.

Пројекат радити у складу са Урбанистичким пројектом археолошког комплекса „Медијана“ у Нишу, израђеним од стране ЈП Завод за урбанизам Ниш, одредницама Решења о условима бр.1-1451/2018-01 од 13.11.2018.године прописаним од стране Републичког завода за заштиту споменика културе Београд, Програмским решењем туристичке презентације комплекса Виле са перистилом сачињеним од стране Народног музеја Ниш, као и закључцима и препорукама дефинисаним на састанку одржаном у кабинету Градоначелника Ниша 29.07.2019.године, уз пуно поштовање принципа и правила конзерваторске струке.

Пројектом дефинисати следеће садржаје и елементе презентације, заштите, конзервације и оспособљавања за адекватну и несметану туристичку експлоатацију налазишта:

- Извршити партерно уређење простора у непосредном окружењу заштитне конструкције подигнуте над Вилом са перистилом.
- Дефинисати пешачку комуникацију за кретање посетилаца од улаза у комплекс до улаза у Вилу са перистилом, са њене јужне стране.
- Откривене остатке архитектуре античке капије, бедема и вестибила превентивно заштитити и адекватно презентовати.
- Уклонити остатке некадашње асфалтиране колске саобраћајнице (изузев сталне тачке геопремера).
- Целокупну површину у непосредном окружењу Виле дефинисану постојећом интерном саобраћајницом са југа и запада и новопројектованом са севера и истока нивелисати насипавањем хумусним слојем земље са формирањем зелене травнате површине. Завршне коте дефинисати у складу са околним тереном и нивелетом улазног дела Виле.
- Уклонити манипулативне бетонске кранске стазе изграђене у функцији помоћне конструкције за монтажу ламелираних носача. Стазе се налазе унутар заштитне конструкције са западне и источне стране у непосредној близини бетонских ослонаца дрвене конструкције.
- Уклонити привремене заштитне конструкције над „стибадијумом Б“ и просторијама са очуваним оригиналним подницама и остацима зидног фреско сликарства.
- Извршити партерно уређење целокупног археолошки истраженог и неистраженог простора наткривеног дела Виле са перистилом, унутар габарита заштитне конструкције.
- Извршити превентивну конзервацију архитектонских садржаја, који се налазе на правцима кретања посетилаца.
- Земљане површине на којима нису спроведена археолошка истраживања обликовати потребним шкарпирањем, насипањем фином ситнозрном земљом и нивелисати.
- Формирати пешачке стазе за кретање посетилаца унутар простора заштитне конструкције од улаза са јужне стране, уз тремове са мозаицима, за приступ аули, стибадијуму Б, просторијама са зидним фреско сликарством, као и

просторијама у којима ће бити изложени мозаик из виле са конхама и камена пластика. Прелазе преко мозаика за приступ одређеним садржајима премостити без ослањања и контакта са мозаицима и истовремено омогућити њихово сагледавање кроз комуникациону површину. Дуж свих комуникација према мозаицима формирати лаку транспарентну ограду у циљу заштите мозаика од директног контакта посетилаца. Материјализацију стаза и ограда дефинисати тако да буде безбедна, удобна за несметано кретање пешака и особа са инвалидитетом и адекватна окружењу (археолошком налазу и заштитној конструкцији).

- Простор атријума и кубикла без очуваних елемената изворних подова завршно презентовати са земљаним подницама. Простор Импувијума (у средишњем делу атријума) дефинисати-прекрити млевеним каменим агрегатом. Агрегат стабилизovati до степена омогућавања несметаног кретања пешака и особа са инвалидитетом.
- Извршити редефинисање кровних отвора типа „баца“ у горњој зони ПВЦ мембране, који нису дефинисани изворним пројектом, већ су изведени насумично у току покривања. Редифинисањем онемогућити продор кише кроз исте унутар простора виле т.ј. на тремове са мозаиком.
- Извршити заштиту пода западног ходника са мозаицима који води до Терми, покривањем ПВЦ мембраном у складу са изворним пројектом од кога је одступљено током претходног извођења радова на покривању.
- Извршити превентивну привремену заштиту простора виле са северозападне стране (на правац терми) од атмосферских падавина. Превентивну заштиту извршити адекватним наткривањем ПВЦ мембраном до стварања услова за трајно наткривање Терми, које су интегрални део Виле, на начин како је то предвиђено изворном пројектном документацијом, уз поштовање њиховог свеукупног откривеног и евентуално још неоткривеног габрита.
- Завршити колско-пешачку саобраћајницу, чија је изградња започета у ранијем периоду, ка југу до колске капије на улазу у комплекс.
- Израдити пешачку стазу за приступ главном улазу у Хореум са колско-пешачке саобраћајнице.

Пројектом дефинисати све потребне радове тако да се они несметано изведу у једној фази. Тежити да већина елемената, поготову испод заштитне конструкције буде монтажно демонтажног карактера у највећој мери израђена типизирано у радионици и једноставно монтирана на одговарајућим позицијама.

Пројектна документација треба да садржи све неопходне прилоге, у складу са важећом законском регулативом, техничким прописима, нормативима и стандардима за предметне врсте радова.

ИНВЕСТИТОР,
ГРАДОНАЧЕЛНИК ГРАДА НИША

Дарко Булатовић

0.6. ОПШТИ ПОДАЦИ О ОБЈЕКТУ И ЛОКАЦИЈИ (културном добру)

Регистарски број културног добра:

- АНЗ

Назив културног добра:

Археолошко налазиште Медијана

Врста културног добра:

- Археолошко налазиште

-

Стил, школа, мајстори:

- Античка архитектура, дело непознатих мајстора.

Датовање:

- IV век нове ере

-

Број и датум решења стављања под заштиту:

- Решење донето од стране Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НР Србије, број 220/49 од 09.02.1949.године.

Одлука о категоризацији културног добра:

- Одлука СРС РС број 29 од 29.03.1979.године, о утврђивању за н.к.д. од изузетног значаја за Републику Србију, објављена у Службеном гласнику број 14/79.

Место, општина:

- Бресје – Медијана, Ниш Булевар Цара Константина бб

Катастарска општина, земљишно књижна ознака, катастарска парцела:

- К.О. Ниш - Медијана
- К.п. број 1812/3, 1812/4, 1812/1, 1814,1815, 1803/24, 1825/1, 1827/2, 1821/1, 1828/2, 2106/2 и 1565.

Име (назив) власника односно корисника и адреса:

- Власник Држава Србија
- Корисник, Народни музеј Ниш

0.7. САЖЕТ ТЕХНИЧКИ ОПИС РАДОВА

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗРАДУ ПРОЈЕКТНЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

Основ за израду Идејног пројекта туристичке презентације комплекса Виле са перистилом на археолошком налазишту Медијана у Нишу је:

- Текстуална, техничка и фотографска документација о досадашњим археолошким и архитектонским истраживањима, анализама, спровођеним конзерваторско-рестаураторским радовима и другим интервенцијама на простору Виле са перистилом и простору изван њеног обухвата са јужне стране (између Виле и туристичког инфопункта-улазне капије и западне стране у оквиру новоформиране оgrade водовода.
- Главни пројекат презентације Виле са перистилом и изградње заштитне конструкције над њом на археолошком налазишту Медијана у Нишу, израђен 2009.године у Заводу за заштиту споменика културе Ниш.
- Анализа обухвата обима изведених радова на основу предходно наведеног пројекта, са посебним освртом на елементе који нису изведени у складу са пројектном документацијом чиме су омогућена негативна дејства атмосферских и других утицаја на културно добро а пре свега подне мозаике.
- Урбанистички пројекат археолошког комплекса „Медијана“ у Нишу, израђеног од стране ЈП Завод за урбанизам Ниш.
- Програмско решење туристичке презентације комплекса Виле са перистилом сачињено од стране Народног Музеја Ниш.
- Решење о условима за предузимае мера техничке заштите број 1-1451/2018-01 од 13.11.2018.године донето од стране Републичког завода за заштиту споменика културе Београд.
- Пројектни задатак за израду идејног пројекта туристичке презентације комплекса Виле са перистилом на археолошком налазишту Медијана у Нишу, сачињен од стране наручиоца пројекта.
- Остали важећи закони, технички прописи и нормативи за пројектовање и извођење радова који се тичу предметне материје која се обрађује пројектном документацијом.

ОПШТИ ПОДАЦИ О АРХЕОЛОШКОМ НАЛАЗИШТУ МЕДИЈАНА И КОМПЛЕКСУ ВИЛЕ СА ПЕРИСТИЛОМ

Данашњи Ниш са околином је место рођења једног од римских и првог хришћанског цара Константина Великог. Највећи процват NAISSUS је доживео у периоду 317-334.године. У окружењу града (градском предграђу) формирана су, између осталог и снажна економска газдинства –виле рустике са војним посадама. Најзначајније до сада истражено насеље тог типа је Медијана. На Медијани је подигнут велики економски и резиденцијални комплекс са низом луксузних вила, економских, верских и других објеката. Комплекс Медијане наставио је да функционише и после Константинове смрти 337.године.

Данас је Медијана археолошко налазиште – вишеслојни локалитет на ком су поред античког насеља из IV века пронађени и праисторијски остаци из бронзаног и гвозденог доба.

Прва истраживања на Медијани спровео је аустроугарски путописац Феликс Каниц 1864.године. Организована планска истраживања спровођена су тридесетих година прошлог века када је откривен мозаик у североисточном делу виле (nimfeum - стибадијум А) и над њим подигнута заштитна зграда 1936.године која је у каснијем периоду претворена у Музеј Медијана. Систематска научна истраживања започео је Археолошки институт из Београда 1961.године и она још увек трају у континуитету са

мањим прекидима. Из периода античке Медијане откривено је више репрезентативних грађевина (Вила са перистилом, нимфеј, терме, оградни зид, вила са октогоном, житница, занатски центар -војничке баракe, црква, источни занатски центар, више привредних објеката „А-Е“, вила са конхама, вила са оградним зидом, некрополе из периода сеобе народа и античког периода...).

На основу резултата археолошких истраживања спроведених до четрдесетих година прошлог века Медијана – терен код Ниша звани „Бресје“ стављен је под заштиту државе на основу Решења број 220/49 од 09.02.1949.године донетог од стране Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС. На основу резултата потоњих истраживања до 1979.године Народна Скупштина СР Србије је 29.03.1979.године донела одлуку бр.29 (Сл.гласник СРС, број 14/79) којом је археолошко налазиште Медијана категорисано и утврђено за непокретно културно добро од изузетног значаја за Републику Србију.

Вила са перистилом (Вила Субурбана или Царска палата) представља централну грађевину на досад археолошки истраженом простору археолошког налазишта Медијана. Налази се на око 200 метара северно од магистралне саобраћајнице Ниш- Нишка Бања која се директно везује на ауто-пут Ниш-Софија. Правоугаоне је основе димензија око 100x65 метара, и са мањим одступањем лоцирана је у правцу север-југ, са главним улазом са јужне стране. Унутрашње двориште – атријум са централно постављеним базеном са свих страна је оивичено тремом-перистилом са кога се приступа у низ удвојених просторија - кубикуле.

По средини северне стране виле налази се правоугаона апсидално завршена просторија – триклинијум. Источно од сале за аудијенције је простор Малог триклинијума са мозаичким подом над којим је 1936.године подигнута заштитна зграда – садашњи Музеј. Западно је простор Стибадијум В са подним мозаицима. Северозападно од Виле налазе се терме и са њом су спојене ходником са мозаичким подовима.

Комплекс Виле са перистилом археолошки још увек није у потпуности истражен (као ни простор терми). У читавом трему, триклинијуму, нимфеју – стибадијуму А, стибадијуму Б и везном ходнику виле са термама налазе се мозаички обрађени подови са геометријским, флоралним и фигуралним мотивима. Мозаици у тремовима и трикланијуму су конзерваторски обрађени седамдесетих година прошлог века. Последњих година завршена је и конзервација мозаика у Малом триклинијуму, Стибадијуму Б и везном ходнику са Термама. У северозападном делу Виле на зидовима неколико просторија кубикула откривени су остаци зидног сликарства са геометријским мотивима над којима је спроведена превентивна заштита. Највећи обим зидова (осим у северозападном делу виле и јужном портику) је конзервиран и рестауриран до висине са поузданим подацима. Простор атријума, укључујући и базен (имплувиум) је током 2006.године у организацији археолошког института и ГО Медијана прекривен геотекстилом и насут слојевима хумуса и туцаника.

У периоду 2012-2018.године у две одвојене грађевинске кампање над комплексом виле са перистилом (без терми из разлога непотпуне археолошке истражености) подигнута је лака монтажна конструкција засведене форме димензија 140,0 x 72,5 m, висине у темену у односу на подницу перистила, 12,60m. Конструкција је изведена на армирано бетонским темељима самцима од ламелираних дрвених носача са покривачем од ПВЦ мембране. Заштитна конструкција је конципирана тако да омогућава даљи несметан рад на откривању, рестаурацији и презентацији свих споменичких вредности виле. Истовремено је штити од негативног дејства атмосферичке медије.

ЦИЉ ПРОЈЕКТА

Основни циљ овог пројекта је уређење простора Виле са перистилом испод заштитне конструкције и простора између ње и туристичког инфопункта (улазне капије у археолошко налазиште), превасходно уређење и изградња комуникација и стаза за безбедно и несметано разгледање комплекса виле, а пре свега њених подних мозаика и зидног сликарства.

Истовремено ће се извршити партерно уређење целокупног простора испод заштитне конструкције како археолошки истраженог тако и неистраженог као и неопходан третман свих новооткривених елемената архитектуре на правцима кретања посетилаца. Извршиће се и партерно уређење изван заштитне конструкције са њене јужне стране све до улазне капије археолошког налазишта, и дела западне стране у границама новоформиране оgrade водозахвата.

Овим пројектом биће разрешени и проблеми кровног покривача новизграђене заштитне конструкције изазвани непоштовањем пројектне документације тј. самовољним изменама пројекта од стране инвеститора и извођача радова. Такође ће бити разрешен и проблем превентивне заштите од атмосферичких дела северне и севернозападне стране виле под заштитном конструкцијом на потезу где је пројектом заштитне конструкције био предвиђен наставак њене изградње над термама.

Реализацијом пројекта створиће се сви неопходни услови за потпуну целогодишњу туристичку експлоатацију виле са перистилом на највишим нивоима захтева светске туристичке привреде.

ПОСЕБНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ И ОДНОС ПРЕМА ОБЈЕКТУ

У односу на уобичајене архитектонско грађевинске активности ова врста радова представља нестандартан и неуобичајен подухват, па самим тим и сложен и комплексан задатак, и то како у погледу планирања и сагледавања, тако и у погледу примењених материјала, начина извођења радова и технике градње. Комплексност у погледу могућности изналажења и сагледавања потребних изворних материјалних података, градитељских елемената, форми и детаља за идеалну реконструкцију оштећених, недостајућих и недовољно археолошки откривених и истражених архитектонско грађевинских елемената, упућују на мултидисциплинарну сарадњу између археолога и архитеката истраживача на терену, планера, пројектаната, конзерватора-рестауратора и непосредних извођача радова. Примењени материјали како за спровођење конзерваторско-рестаураторских поступака тако и за изградњу нових садржаја морају бити компатибилни како са постојећим изворним тако и са оним коришћеним у поступку изградње заштитне конструкције, и то у погледу свих карактеристика а пре свега изгледу, форми и завршној обради. Истовремено морају бити отпорни, постојани и издржљиви на све негативне утицаје у средини у којој се налазе као и дуготрајни.

Радови ове врсте захтевају да им се у процесу реализације од стране свих учесника, а пре свега извођача приступи са посебном пажњом, разумевањем и одговорношћу. Извођач мора у потпуности да влада техником и технологијом извођења предметних радова, као и да поседује одговарајуће искуство, тј. иза њега морају да стоје позитивни резултати на пословима техничке заштите и презентације ове врсте културних добара.

Пројектанти и надзорна служба својим сталним присуством, и праћењем радова морају правовремено да указују и изналазе целисходна решења за што успешнију и веродостојнију реализацију радова.:

Миле Вељковић, д-р - конзерватор

0.8. ОСТАЛА ДОКУМЕНТАЦИЈА

САДРЖАЈ:

- 0 – Решење о регистрацији Завода
  - Лиценца за израду техничке документације

- 1. Решење о условима за предузимање мера техничке заштите број 1-1451/2018-01 од 13.11.2018.године, донето од стране Републичког завода за заштиту споменика културе Београ.

- 2. Програмско решење туристичке презентације комплекса виле са перистилом сачињено од стране Народног музеја Ниш.

Посл. бр Фи. 202/2017

Привредни суд у Нишу судија Станковић Божидар

као судија појединац у судскорегистарској правној ствари предлагача _____

Завод за заштиту споменика културе Ниш

ради уписа _____

промена лица овлашћеног за заступање

дана 19.12.2017. донео је:

РЕШЕЊЕ

Усваја се захтев предлагача за упис у судски регистар и одређује се упис у судски регистар, у регистрациони уложак

бр. 1-503 , података садржаних у прилозима уз пријаву бр. 4

који су саставни део овог решења.

Судија

Поука о правном леку: Против овог решења може се изјавити жалба, преко овог суда Привредном апелационом

суду у Београду у року од 8 дана од дана постављања решења.

			Прилог уз решење број	4
Број регистарског улошка регистарског суда и његово седиште		1-503 Ниш		
Датум уписа	Ознака и број решења	Број уписа	Назив суда	
19.12.2017	Фи.202/2017	3	Привредни суд Ниш	
1.	Имена лица овлашћених за заступање субјекта уписа и границе њихових овлашћења			
<p>Уписује се: Љиљана Берић, в.д.директора Завода за заштиту споменика културе Ниш- без ограничења ЈМБГ 0205958735066</p> <p>Брише се: Елена Васић Петровић, в.д.директора Завода за заштиту споменика културе Ниш, ЈМБГ 0511978737514</p> <p>ПРЕЧИШЋЕНИ ТЕКСТ: Љиљана Берић, в.д.директора Завода за заштиту споменика културе Ниш- без ограничења ЈМБГ 0205958735066</p>				
2.	Имена лица овлашћених за заступање субјекта уписа у обављању послова спољнотрговинског промета и границе њихових овлашћења			
<div style="text-align: right; margin-right: 100px;"> </div>				
Следи наставак број:		4. Прилог уз препис решења		

Овлашћено лице потписује само прилог уз пријаву, а судија – прилог уз изворник решења и регистарски лист.

ОБРАЗАЦ: Прилог уз решење број 4

		Прилог уз пријаву број	4
Број регистарског улошка регистарског суда и његово седиште		1-503 Ниш	
19.12.2017		Фи.202/2017	3 Привредни суд Ниш
1.	Имена лица овлашћених за заступање субјекта уписа и границе њихових овлашћења		
<p>Уписује се: Љиљана Берић, в.д.директора Завода за заштиту споменика културе Ниш- без ограничења ЈМБГ 0205958735066</p> <p>Брише се: Елена Васић Петровић, в.д.директора Завода за заштиту споменика културе Ниш, ЈМБГ 0511978737514</p> <p>ПРЕЧИШЋЕНИ ТЕКСТ: Љиљана Берић, в.д.директора Завода за заштиту споменика културе Ниш- без ограничења ЈМБГ 0205958735066</p>			
2.	Имена лица овлашћених за заступање субјекта уписа у обављању послова спољнотрговинског промета и границе њихових овлашћења		
<p style="text-align: right;">Име и потпис овлашћеног лица, ...</p>			
Следи наставак број:		5. Копија прилога уз пријаву за странку	

Овлашћено лице потписује само прилог уз пријаву, а судија – прилог уз изворник решења и регистарски лист.

ОБРАЗАЦ: Прилог уз пријаву број 4

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА,
САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ

Број 351-02-00077/2008-07

Датум: 24.05.2018.године

Београд

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре на основу члана 23 Закона о државној управи („Службени гласник РС“, бр. 79/2005, 101/2007, 95/2010, 99/2014), члана 6. Закона о министарствима („Службени гласник РС“, бр. 44/2014, 14/2015, 54/2015, 96/2015 - др. закон и 62/2017), члана 126. и члана 150. став 4. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14 и 145/14), члана 137 Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, бр. 18/2016) и Правилника о начину, поступку и садржини података за утврђивање услова за издавање лиценце за израду техничке документације и лиценце за грађење објеката за које одобрење издаје министарство, односно аутономна покрајина, као и условима за одузимање тих лиценци („Службени гласник РС“, број 24/15), а решавајући по захтеву **ЗАВОДА ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ**, ул. Добричка бр.2, 18000 Ниш, матични број 07174748, ПИБ 100615670, за издавање лиценци за израду техничке документације за које грађевинску дозволу издаје министарство надлежно за послове грађевинарства, или надлежни орган аутономне покрајине, а на основу овлашћења број: 031-01-44/2017-02 од 13.07.2017 године доноси:

Р Е Ш Е Њ Е

1 Утврђује се да **ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ**, ул. Добричка бр.2, 18000 Ниш, матични број 07174748, ПИБ 100615670, **ИСПУЊАВА УСЛОВЕ** за добијање лиценци за израду техничке документације за објекте за које грађевинску дозволу издаје министарство надлежно за послове грађевинарства или надлежни орган аутономне покрајине и то:

- архитектонски пројекти објеката у границама непокретних културних добара од изузетног значаја и културних добара уписаних у Листу светске културне и природне баштине и објеката у заштићеној околини културних добара од изузетног значаја са одређеним границама катастарских парцела и објеката у заштићеној околини културних добара уписаних у Листу светске културне и природне баштине (**П090А1**);
- архитектонски пројекти објеката у границама националног парка и објеката у границама заштите заштићеног природног добра од изузетног значаја (осим породичних стамбених објеката, пољопривредних и економских објеката и њима потребних објеката инфраструктуре, који се граде у селима), у складу са законом (**П091А1**) и
- архитектонски пројекти објеката у заштићеним подручјима у складу са актом о заштити културних добара (осим претварања заједничких просторија у стан, односно пословни простор у заштићеној околини културних добара од изузетног значаја и културних добара уписаних у Листу светске културне баштине) - **П090А2**.

Образложење

Чланом 23 став 2. Закона о државној управи прописано је да министар представља министарство, доноси прописе и решења у управним и другим појединачним стварима и одлучује о другим питањима из делокруга министарства.

Чланом 6. Закона о министарствима утврђена је надлежност Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре.

Чланом 126. став 1 Закона о планирању и изградњи прописано је да техничку документацију за изградњу објеката може да израђује привредно друштво, односно друго правно лице, односно предузетник који су уписани у одговарајући регистар за израду техничке документације. Ставом 2. истог прописано је да техничку документацију за изградњу објеката за које грађевинску дозволу издаје Министарство, односно аутономна покрајина може да израђује привредно друштво, односно друго правно лице које је уписано у одговарајући регистар за израду техничке документације за ту врсту објеката и које има запослена лица са лиценцом за одговорног пројектанта која имају одговарајуће стручне резултате у изради техничке документације за ту врсту и намену објеката. Ставом 3 предметног члана прописано је да стручне резултате, у смислу става 2. овог члана, има лице које је израдило или учествовало у изради, односно у вршењу техничке контроле техничке документације по којој су изграђени објекти те врсте и намене, док је ставом 4. датог члана прописано да испуњеност услова из става 2. овог члана утврђује решењем министар надлежан за послове грађевинарства.

Чланом 126. став 5 Закона прописано је да је решење из става 4. овог члана је коначно даном достављања.

Чланом 137 Закона о општем управном поступку прописано је да колегијални орган доноси решење већином гласова укупног броја чланова, ако другачије није прописано и да код подељеног броја гласова, одлучује глас председавајућег колегијалног органа.

Чланом 7 предметног Правилника прописано је да у поступку утврђивања испуњености услова за издавање лиценце за израду техничке документације за објекте за које грађевинску дозволу издаје Министарство, односно аутономна покрајина, Комисија утврђује да ли запослена лица са лиценцом одговорног пројектанта имају одговарајуће референце за израду техничке документације за објекте одређене врсте и намене. Испуњење минималних захтева из става 1. овог члана значи: 1) да су најмање два запослена лица са одговарајућом лиценцом израдила или учествовала у изради као одговорни пројектанти, односно извршили техничку контролу најмање по два главна пројекта или пројекта за грађевинску дозволу, пројекта за извођење или 2) да је једно запослено лице са одговарајућом лиценцом израдило или учествовало у изради као одговорни пројектант, односно извршило техничку контролу најмање три главна пројекта, пројекта за грађевинску дозволу или пројекта за извођење за одговарајућу фазу сваког типа објекта из члана 133 став 2. Закона за који се тражи лиценца, а друго запослено лице са одговарајућом лиценцом израдило или учествовало у изради као одговорни пројектант, односно извршило техничку контролу, најмање једног главног пројекта, пројекта за грађевинску дозволу или пројекта за извођење за одговарајућу фазу сваког типа објекта из члана 133 став 2. Закона за који се тражи лиценца.

Чланом 11 истог Правилника прописано је да лиценца се одузима када се накнадном провером утврди да је привредно друштво, односно друго правно лице, престало да испуњава најмање један од услова под којима је лиценца издата или када

се накнадном провером утврди да је издата на основу неистинитих и нетачних података.

Дана 15.03.2018. године, захтевом број 351-02-00077/2008-07 и допуном предмета од 19.04.2018. године, овом Министарству обратио се **ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ**, ул. Добричка бр.2, 18000 Ниш, матични број 07174748, ПИБ 100615670, за издавање лиценце за израду техничке документације за објекте за које грађевинску дозволу издаје министарство надлежно за послове грађевинарства или надлежни орган аутономне покрајине.

Уз захтев за издавање лиценце достављена сва потребна документација прописана Чланом 126. Закона о планирању и изградњи („Сл. гласник РС”, бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 - одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука УС, 50/2013 - одлука УС и 98/2013 - одлука УС) и чл. 4. и чл. 9 Правилника о начину, поступку и садржини података за утврђивање испуњености услова за издавање лиценце за израду техничке документације и лиценце за грађење објеката за које одобрење за изградњу издаје министарство, односно аутономна покрајина, као и о условима за одузимање тих лиценци („Службени гласник РС”, бр. 24/15).

На седници стручне комисије образоване од стране министра, одржаној дана 24.05.2018. године утврђено је да подносилац захтева испуњава услове за добијање наведених лиценци из става 1 у смислу одредби чл. 126. Закона о планирању и изградњи и чл. 7, чл. 9 и чл. 11 Правилника о начину, поступку и садржини података за утврђивање испуњености услова за издавање лиценце за израду техничке документације и лиценце за грађење објеката за које одобрење за изградњу издаје министарство, односно аутономна покрајина, као и о условима за одузимање тих лиценци.

Испуњени су услови за лиценце: архитектонски пројекти објеката у границама непокретних културних добара од изузетног значаја и културних добара уписаних у Листу светске културне и природне баштине и објеката у заштићеној околини културних добара од изузетног значаја са одређеним границама катастарских парцела и објеката у заштићеној околини културних добара уписаних у Листу светске културне и природне баштине (**П090А1**) на основу четири референце Вељковић Милета 300 7300 04 и четири референце Елене Васић Петровић 300 G108 08, архитектонски пројекти објеката у границама националног парка и објеката у границама заштите заштићеног природног добра од изузетног значаја (осим породичних стамбених објеката, пољопривредних и економских објеката и њима потребних објеката инфраструктуре, који се граде у селима), у складу са законом (**П091А1**) на основу четири референце Вељковић Милета 300 7300 04 и четири референце Елене Васић Петровић 300 G108 08 и архитектонски пројекти објеката у заштићеним подручјима у складу са актом о заштити културних добара (осим претварања заједничких просторија у стан, односно пословни простор у заштићеној околини културних добара од изузетног значаја и културних добара уписаних у Листу светске културне баштине) - **П090А2** на основу четири референце Вељковић Милета 300 7300 04 и четири референце Елене Васић Петровић 300 G108 08.

На основу изнетог, на предлог стручне комисије и члана 137 Закона о општем управном поступку, одлучено је као у диспозитиву решења.

Такса за ово решење наплаћена је у износу од 23.660,00 (двадесеттрихиљадешестстотинашездесет) динара.

Упутство о правном средству: Ово решење је коначно у управном поступку и против њега се не може изјавити жалба, али се може покренути управни спор тужбом код Управног суда Србије у року од 30 дана од дана достављања.

ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР

Имре Кери

Доставити:

- подносиоцу захтева,
- надлежној инспекцији;
- архиви.

РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД
ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ

0407 13-11-2013

1-1459/2018-1

15. 11. 2018.

1459/1 ВЕШОВИЋ *[signature]*

Републички завод за заштиту споменика културе - Београд, на основу чл. 99. став 2. тачка 1, 100. став 1. и 3. и 104. Закона о културним добрима („Службени гласник РС“, бр. 71/94, 52/11-и др.закон и 99/11-и др.закон) и 104. став 1. тачка 1) и 2) Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, бр.18/16), а на захтев Завода за заштиту споменика културе Ниш, за утврђивање услова за предузимање мера техничке заштите за израду Пројекта туристичке презентације комплекса Виле са перистилом на археолошком налазишту Медијана у Нишу, помоћник директора Ивана Ранковић по овлашћењу 0101 број 325/1 од 25.06.2014. године доноси

РЕШЕЊЕ

I Мере техничке заштите за израду Пројекта туристичке презентације комплекса Виле са перистилом на археолошком налазишту Медијана у Нишу, могу се предузети према следећим условима:

- Предвидети и дефинисати комуникације за кретање посетилаца од улаза у комплекс до, и унутар Виле са перистилом, као и за приступ свим откривеним објектима у оквиру ограђеног простора археолошког налазишта (хореум, цркве и војничке бараке);
- Материјализацију и завршну обраду стаза ускладити са окружењем и карактером археолошког налазишта, уз услов да се омогући несметано кретање пешака и особа са инвалидитетом;
- Постојећу недовршену колско- пешачку саобраћајницу завршити до објекта са радним просторијама музеја, у истој материјализацији и техници обраде као планиране стазе. Наставак трасе дефинисати у складу са резултатима археолошког истраживања објекта терми и саме трасе саобраћајнице;
- Уклонити елементе некадашње интерне асфалтно -бетонске саобраћајнице са јужне стране Виле са перистилом;
- Откривене остатке архитектуре античке капије и вестибила са јужне стране Виле превентивно заштитити прекривањем геотекстилом и затрпавањем земљом или агрегатом, са завршним слојем од млевенр мермерне ризле. Завршне коте дефинисати у складу са нивелацијом околног терена, а у односу на коту пода улазног трема Виле;
- Ради усклађености презентације садржаја унутар Виле, који су дефинисани "Идејним пројктом реконструкције зграде музеја на археолошком налазишту Медијана" (просторије виле испред зграде и прелази преко мозаика у северном делу трема ка стибадијуму А и Б) и осталих садржаја, пројектовати идентичне прелазе преко мозаика за приступ аули и просторијама у којима ће бити изложени архитектонска камена пластика и мозаик из Виле са конхама;
- По ободу тремова са мозаицима према перистилу дефинисати транспарентну ограду у циљу заштите од физичког контакта посетилаца са мозаицима. Ограду ускладити са већ дефинисаним прелазима преко мозаика;
- Планирати место на коме ће бити изложена макета налазишта. Омогућити да тај простор буде лако доступан за кретање посетилаца;
- Урадити конзервацију префурнијума у просторији W- 24 у Вили и извршити заштиту њене оригиналне поднице;

- Уклонити привремене заштитне конструкције у северозападном делу Виле изнад стибадијума Б и изнад зидова просторија са очуваним фрескама и оригиналним подницама. У циљу безбедности и доступности посетиоцима планирати додатну заштиту за стибадијума Б дуж трасе постојаће заштитне конструкције;
- Пројектовати путоказе од главног улаза до садржаја и објеката којима се приступа, као и интерпретативне табле, и то: испред улаза у налазиште (са ситуационим планом комплекса), испред улаза у Вилу са перистилом (са планом Виле), поред стибадијума Б унутар Виле и поред цркви, војничким баракама и хореума (са плановима ових објеката).

II Подносилац захтева дужан је да изради пројекат у свему у складу са издатим условима из тачке 1. овог решења.

III По изради пројекта у складу са овим условима, подносилац захтева је дужан да на исти прибави сагласност Републичког завода за заштиту споменика културе.

IV Ово решење не ослобађа подносиоца захтева обавезе прибављања и других услова, дозвола и сагласности предвиђених прописима о планирању и изградњи.

V Ово решење важи две године од дана издавања.

VI Жалба не одлаже извршење овог решења.

Образложење

Овом Заводу обратио се Завод за заштиту споменика културе Ниш, захтевом за утврђивање услова за предузимање мера техничке заштите за израду Пројекта туристичке презентације комплекса Виле са перистилом на археолошком налазишту Медијана у Нишу.

Одлуком о утврђивању непокретних културних добара од изузетног значаја и од великог значаја („Службени гласник СРС“, бр. 14/79), археолошко налазиште „Медијана“ утврђено је за непокретно културно добро од изузетног значаја за Републику Србију.

Одредбом члана 100. став 1. Закона о културним добрима прописано је да услове за предузимање мера техничке заштите и других радова на непокретним културним добрима од изузетног значаја утврђује Републички завод за заштиту споменика културе.

Одредбом члана 100. став 3. Закона о културним добрима прописано је да када пројекте и документацију за непокретна културна добра израђује надлежни завод за заштиту споменика културе, услове за предузимање мера техничке заштите утврђује Републички завод за заштиту споменика културе. Пројекта туристичке презентације комплекса Виле са перистилом на археолошком налазишту Медијана у Нишу израђује Завод за заштиту споменика културе Ниш.

Одредбом члана 104. став 1. тачка 1) и 2) Закона о општем управном поступку прописано је да орган може непосредно да одлучи о управној ствари ако је чињенично стање утврђено на основу чињеница и доказа које је странка изнела у захтеву или на основу општепознатих чињеница које су познате органу, као и да ако чињенично стање може да се утврди на основу података из службених евиденција, а странка не мора да се изјасни ради заштите њених права и правних интереса.

По захтеву је, применом одредаба чл. 99. став 2. тачка 1. и 100. став 3. Закона о културним добрима и члана 104. став 1. тачка 1) и 2) Закона о општем управном поступку, решено као у диспозитиву.

На основу члана 104. став 3. Закона о културним добрима, жалба не одлаже извршење решења.

ПОУКА О ПРАВНОМ ЛЕКУ: Против овог решења дозвољена је жалба Министарству културе и информисања у року од 15 дана од дана достављања решења. Жалба се подноси преко доносиоца овог решења, а на основу члана 16. Закона о културним добрима, ослобођена је плаћања републичке административне таксе.

Обрађивачи:

Бојана Михаљевић
Бојана Михаљевић, дипл.инж.арх.

Брана Стојковић Павелка
Брана Стојковић Павелка, дипл.инж.арх.

Јелена Божић
Јелена Божић, дипл. правник

Доставити:

- Подносиоцу
- Архиви

За директора по овлашћењу
0101 број 325/1 од 25.06.2014. године

Заменик директора
Др Мила Ренковић

НАРОДНИ МУЗЕЈ НИШ • NATIONAL MUSEUM NIŠ

18000 Niš, Generala Milojka Lešjanina 14 • tel: +381 18 248189, 513430 • fax: 246622
www.narodnimuzejnis.rs • e-mail: muzejnis@mts.rs

- КОЛСКО-ПЕШАЧКА СТАЗА

Завршити је у целој дужини, од улазне капије до радних просторија Музеја. Ускладити са резултатима истраживања терми.

- СТАЗА ЗА ПОСЕТИОЦЕ

Формирати стазу за кретање посетиоца према правцима назначеним на плану, у ширини од 3 метра (предлог материјала: ризла).

Нивелисати терен постепено до нивоа тла очуваног у вестибулу, а затим даље ка нивоу пода улазног трема виле.

Постојећу бетонску стазу уклонити (изузев тачке геопремера).

Затрпати остатке античке капије до нивоа тла.

- ИНТЕРПРЕТАТИВНЕ ТАБЛЕ поставити:

- Код улаза у налазиште (ситуациони план)
- Испред улаза у вилу (план виле)
- Поред цркве и војничких барака (планови објеката)
- Поред хореума (план објекта)

- УНУТРАШЊОСТ ВИЛЕ:

У средишњем делу дворишта виле биће изложена макета виле.

Пројекат презентације музејске зграде сагледава уређење и просторија испред Музеја, што укључује и израду прелаза преко мозаика у северном делу трема (ка стибадијуму А и Б).

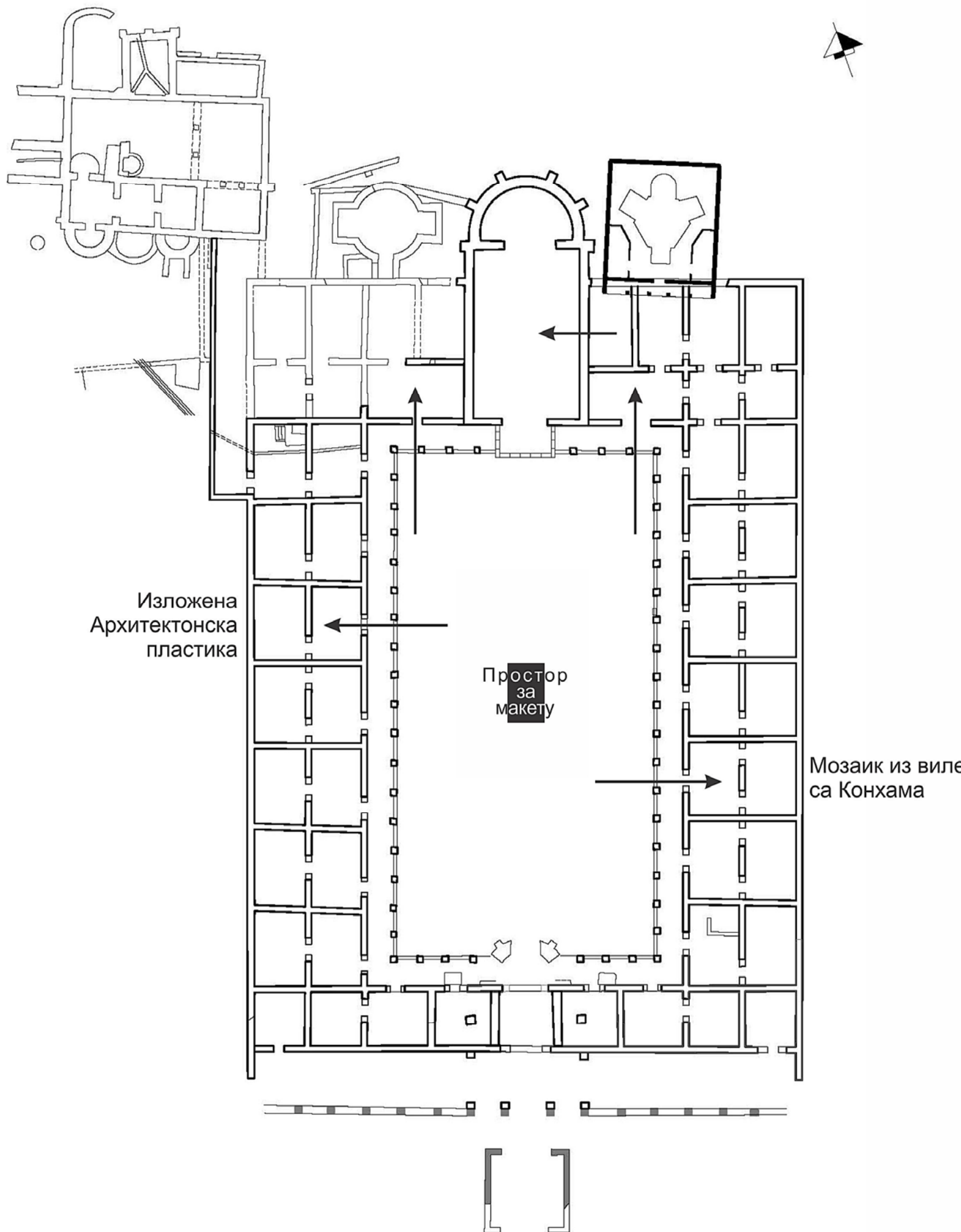
Ради усклађености презентације у унутрашњости виле, пројекат предвиђа израду идентичних прелаза / мостова за пролаз до ауле и просторија у којима се налазе изложени мозаик из виле са конхама и архитектонска пластика.

Неопходно је поставити дрвену ограду у трему виле, ради спречавања ходања по мозаицима. Ограда треба да буде усклађена са постављеним прелазима преко мозаика.

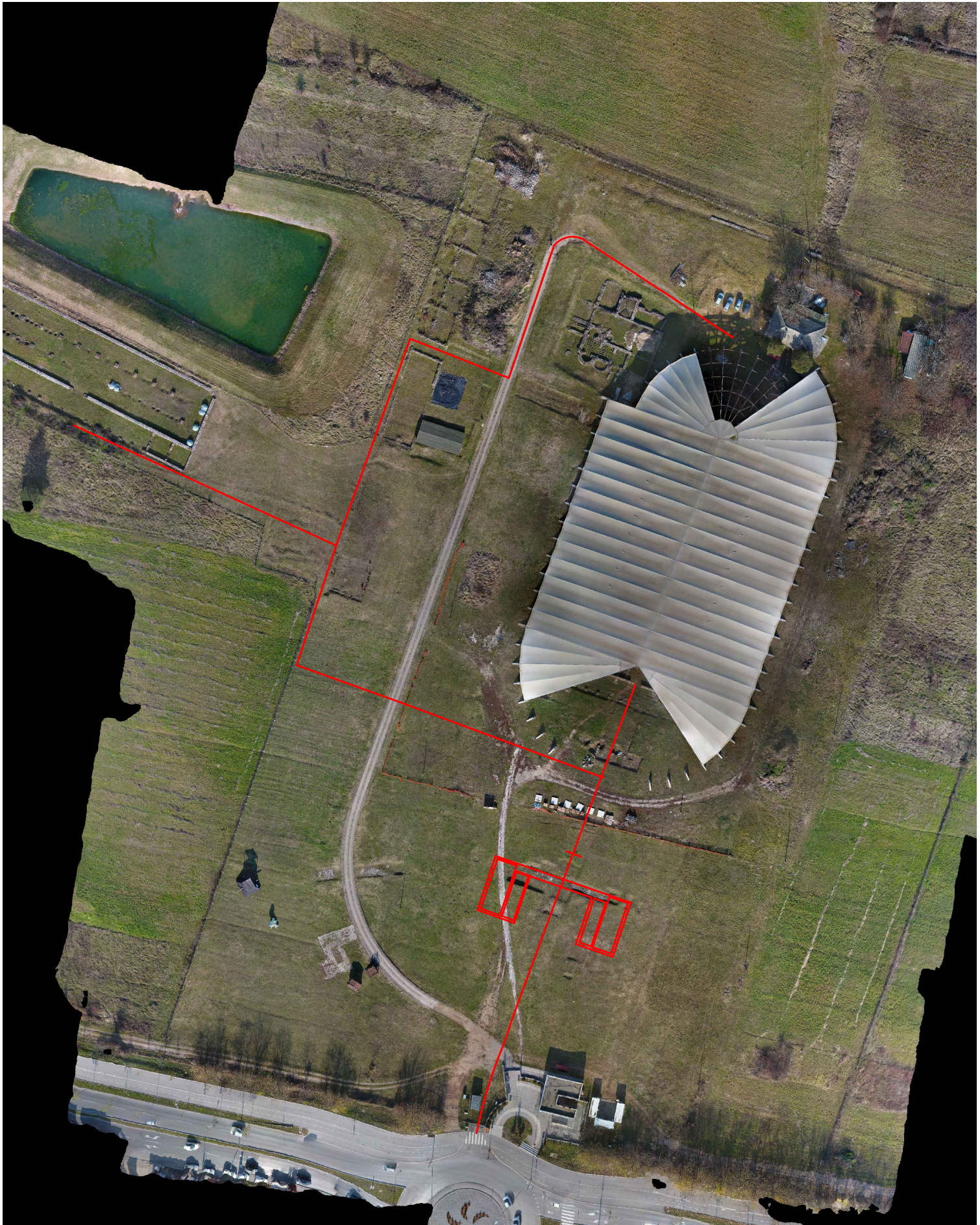
Неопходно је уклонити заштитну конструкцију изнад стибадијума Б и поставити интерпретативну таблу. Такође је неопходно урадити конзервацију префурнијума просторије 24 и заштитити оригиналне поднице.

Потребно је уклонити заштитну конструкцију у северозападном делу виле и омогућити презентацију зидова са очуваним фрескама, као и оригиналних подница.

Кретање до мозаика у западном трему, који води до терми, није предвиђено док се не покрију терме.

1.1. НАСЛОВНА СТРАНА ИДЕЈНОГ РЕШЕЊА - АРХИТЕКТУРА

Инвеститор: Град Ниш (програм „Градови у фокусу“)
Објекат: Археолошко налазиште Медијана у Нишу

Врста техничке документације: ИДР

Назив и ознака дела пројекта: 1. Архитектура

За извођење радова: Уређење комплекса за потребе презентације
и туристичке експлоатације

Пројектант: ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ
НИШ,
Улица Добричка бр. 2, 18000 Ниш

Одговорно лице пројектанта Љиљана Берић , директор

Потпис:

Одговорни пројектант: Горан Радосављевић, диа - конзерватор

Број лиценце: 300 R623 18

Потпис:

Број техничке документације: 1467/2-03

Место и датум: Ниш, октобар 2019.године

1.2. САДРЖАЈ ИДЕЈНОГ РЕШЕЊА - АРХИТЕКТУРА

1.1.	Насловна страна ИДР - архитектура
1.2.	Садржај ИДР - архитектура
1.3.	Решење о одрђивању одговорног пројектанта
1.4.	Изјава одговорног пројектанта
1.5.	Документација постојећег стања
1.6.	Документација пројектованих радова

1.3. РЕШЕЊЕ О ОДРЕЂИВАЊУ ОДГОВОРНОГ ПРОЈЕКТАНТА

На основу члана 128. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19 и 37/19 - др. закон) и одредби Правилника о садржини, начину и поступку израде и начину вршења контроле техничке документације према класи и намени објекта, као:

ОДГОВОРНИ ПРОЈЕКТАНТ

За израду Идејног решења архитрктуре туристичке презентације комплекса археолошког налазишта Медијана у Нишу, одређује се:

Горан Радосављевић, дия - конзерватор,
лиценца бр. 300 R623 18

Пројектант: Завод за заштиту споменика културе Ниш,
ул.Добричка 2, 18000 Ниш

Одговорно лице/заступник: Љиљана Берић, директор

Потпис:

Број техничке документације: 1467/2-03

Место и датум: Ниш, октобар 2019.год

1.4. ИЗЈАВА ОДГОВОРНОГ ПРОЈЕКТАНТА ИДР - АРХИТЕКТУРЕ

Одговорни пројектант Идејног решења туристичке презентације комплекса археолошког налазишта Медијана у Нишу

Горан Радосављевић, д-р - конзерватор
Лиценца број 300 R623 18

ИЗЈАВЉУЈЕМ

1. Да је Идејно решење израђено у складу са Урбанистичким пројектом археолошког комплекса “Медијана” у Нишу, израђеног од стране ЈП Завода за урбанизам Ниш.
2. Да је Идејно решење у свему у складу са конзерваторским условима, Решење број 1-1451/2018-01 од 13.11.2018.године, прописаним од стране Републичког завода за заштиту споменика културе Београд.
3. Да је Идејно решење у складу са елементима програмског решења туристичке презентације комплекса археолошког налазишта Медијана, сачињеног од стране Народног музеја Ниш.
4. Да је Идејно решење израђено у складу са одредницама актуелних Закона о планирању и изградњи, прописима, стандардима и нормативима из области изградње објеката и правилима струке.
5. Да су при изради Идејног решења поштоване све прописане и утврђене мере и препоруке за испуњење основних захтева за објекте, и да је пројекат израђен у складу са мерама и препорукама којима се доказује испуњеност основних захтева.

Одговорни пројектант:

Горан Радосављевић, д-р - конзерватор

Број лиценце:

300 R623 18

Потпис:

Број дела пројекта:

1467/2-03

Место и датум:

Ниш, октобар 2019.год

1.5. ДОКУМЕНТАЦИЈА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

САДРЖАЈ:

1.5.1. Текстуална документација

1.5.2. Фотографска документација

1.5.3. Графичка докуметнација

1.5.1. ТЕКСТУАЛНА ДОКУМЕНТАЦИЈА

САДРЖАЈ:

1. Технички опис појстојећег стања

ТЕХНИЧКИ ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА КОМПЛЕКСА АРХЕОЛОШКОГ НАЛАЗИШТА МЕДИЈАНА

У више археолошких кампања у безмало девет деценија археолошких истарживања српска држава и друштво уложили су велике суме новца у археолошко налазиште Медијана, а да при томе оно није приведено скоро никаквој намени. Медијана није изузетак у корпусу археолошких налазишта на нашим просторима, заправо већину њих прати иста судбина.

Обимни археолошки радови спровођени током минулих година нису праћени адекватним активностима на техничкој заштити, конзервацији, рестаурацији и презентацији откривеног, непроцењиво богатог архитектонског непокретног културног наслеђа. При том, скоро ни једна заокрижена архитектонска целина (објект) није у потпуности археолошки истражена и у потпуности спремна за спровођење свеобухватних мера техничке заштите. Већина откривени (откопаних) архитектонских садржаја је услед негативног дејства атмосферички доведена у алармантно стање нападања са могућношћу потпуног физичког нестанка.

Основни разлози за овакво стање су изостанак стратешког, мултидисциплинарног палмирања, одучивања и сагледавања потреба и могућности ископавања, заштитарског третмана и потоње експлоатације археолошког непокретног културног добра од стране струке. Готово увек преовладава жеља археолога за откривањем и проучавањем материјалне заоставштине минулих времена, са истовременим стварањем и изградњом личних каријера, без визије и бриге за оним што је откривено. Истовремено је на делу незаинтересованост државе да законски уреди ову област, да законе примени, као и да финансијски подржи техничку заштиту, презентацију и привођење намени откривеног археолошког наслеђа. Ако држава није у стању да заштити и сачува откривено, не би смела да дозволи археолошка истраживања, која су сама себи циљ, а за крајњи резултат заправо имају уништење и нестанак културног добра.

У суженим границама археолошког налазишта Медијана, у оквиру издвојеног и новоограђеног простора од стране ЈКП „Наисус“, који је предмет овог пројекта налазе се следећи истражени или делимично истражени објекти:

- Вила са перистилом, у чијем су саставу Мали триклинијум и Стибадијум Б.
- Тереме
- Оградни зид виле са капијом
- Хореум – житница
- Занатски центар – војничке бараке
- Црква са Христовим монограмом
- Део источног занатског центра – војничке бараке

Вила са перистилом

Вила са перистилом (Вила Субурбана или Царска палата) представља централну грађевину на досад археолошки истраженом простору археолошког налазишта Медијана. Пружа се правцем север-југ (са мањим одступањем), правоугаоне је основе димензија приближно 100 x 65 метара. Унутрашње двориште са базеном (импловиум) са свих страна је оивичено тремом (перистил) и иза њега низом удвојених просторија (кубикуле). По средини северне стране Виле налази се правоугаона апсидално завршена просторија за аудијенцију. Источно од ње је простор Мали триклинијум а западно Стибадијум Б. Над Малим триклинијумом, након спроведених археолошких

истраживања у циљу заштите и очувања откривених подних мозаика, подигнута је 1936.године „заштитна зграда“ која је у каснијем периоду претворена у Музеј Медијана. Северозападно од виле налазе се терме и са њом су спојене ходником са мозаички обрађеним подом. Прве истраживачке радове пре скоро 150 година (1884.године) на Медијани започео је Феликс Каниц. Археолошка истраживања са прекидима (са близу 20-так археолошких кампања) трају у периоду од 1930-их година прошлог века закључно са текућом 2019.годином. Након 90 година од првих археолошких активности комплекс Виле са перистилом још увек није у потпуности истражен.

У читавом трему, делу централне просторије са северне стране, Малом триклинијуму, Стибадијуму Б и везном ходнику Виле са Термама су мозаички обрађени подови са геометријским, флоралним или фигуралним мотивима. Само у тремовима површина мозаика је око 472 м². Они су конзерваторски обрађени још 70-их година прошлог века. Од тада су као и у централној северној просторији под наслагама заштитног слоја песка недоступни јавности.

Последњих година завршена је и конзервација мозаика у Малом триклинијуму и Стибадијуму Б као и у везном ходнику Виле и Терми. Током истраживања северозападног дела Виле 2005.године на зидовима неколико просторија кубикла откривени су *in situ* остаци доњих зона фреско сликарства са геометријским мотивима. Највећи део зидова (осим у северозападном делу виле) је конзервиран и рестауриран до висине са потпуно поузданим подацима. Терме су делимично превентивно конзервиране, а њихова свеобухватна конзервација и пуна презентација биће спроведена након завршетка археолошких истраживања која су спровођена и ове године.

Простор перистила је у организацији Археолошког института и ГО Медијана током 2006.године насут слојевима хумуса и шљунка укључујући и простор имплувијума.

У периоду 2012-2018.године, у две грађевинске кампање над комплексом Виле са перистилом (без терми) подигнута је лака монтажна засведена конструкција са носачима од ламелираног дрвета и покривачем од ПВЦ мембране, импозантних димензија 140,0 x 72,5м. и висине 12,62м. у односу на подницу перистила. Функција конструкције је да заштити од негативних дејства атмосферских утицаја и учини доступним у свим временским условима, током целе године остатке архитектонско грађевинског склопа виле, а пре свега подне мозаике и зидно сликарство. Заштитна конструкција је конципирана тако да омогућава даљи несметани рад на откривању, рестаурацији и презентацији свих археолошких вредности Виле. Истовремено ствара услове за потпуну целогодишњу туристичку експлоатацију на највишим нивоима захтева светске туристичке привреде.

Објекат није археолошки истражен у целости.

Терме

Терме се налазе северозападно од Виле са перистилом и са њом су спојене ходником са подним мозаицима. До сада је у термама откривено девет просторија. Улаз са југа води ка приступним просторијама из којих се улази у свлационицу. Свлационица је повезана са централном салом-салом за вежбање. Константовани су мозаички подови у терацо техници, који су од откривања до сада скоро у потпуности девастирани. Јужно од сале за вежбање налазе се три просторије са апсидалним завршетком, сале са топлим и хладним кадама. Севено од сале се налазе још две просторије од којих је једна са апсидалним завршетком.

Терме су истраживане 1962, 1967 и 2019 године.

Још увек нису истражене у целости.

Вршена је превентивна конзервација крајем 60-тих година, у међувремену је девастирана.

Оградни зид Виле, са капијом

Вила са перистилом, као централна грађевина административног и резиденцијалног карактера, заједно са Термама одвојена је од осталог дела комплекса оградним зидом. Са југа, у оси Виле са перистилом налазе се остаци монументалне улазне капије у оквиру оградног зида, кроз коју се приступало у централни део комплекса.

Истраживања су вршена 80-тих година, а потом 2000, 2001, 2002 и 2003. године.

Оградни зид и капија није археолошки истражени у целости.

Правци пружања трасе зида су претпостављени.

Конзервација није спровођења.

Хореум-житница

Житница се налази на око 150m западно од Виле са перистилом. Правоугаоне је основе димензија око 100x30m. По дужини је оријентисана у правцу запад-исток.

Унутрашњи простор је издељен са два реда стубаца између којих су били постављени питоси. Уз западни зид налазе се три базена, у средини кружне, а бочно квадратне основе. Улаз у житницу је са јужне стране, а наткривао га је трем са стубовима.

Истраживања житнице су започета 1960. године, а настављена и завршена 1980, 1981, 1982 и 1983. године. Тих година извршена је конзервација објекта, при чему су питоси презентовани *in situ*. Данас се питоси налазе у фази распадања.

Занатски центар-војничке бараке

На око 80m од Виле са перистилом, током ископавања 1994. године константован је овај објект монументалних димензија. Истраживање је вршено 1994, 1995, 1996, 2001, 2002, 2003, 2004 и 2005. године. Северни тракт објекта је дужине преко 200m и у потпуности је истражен. Источни тракт је истражен у северном делу. На западу је констатован почетак западног тракта који се пружа према југу. Постоје индикације да се јужно од житнице налази јужни тракт овог објекта. Трактове зграде формирају низови удвојених просторија.

Објект није у потпуности истражен.

Ни један сегмент објекта није конзервиран.

Црква са Христовим монограмом

Налази се уз источни тракт занатског центра, на око 80 m западно од Виле са перистилом.

Црква је једнобродна грађевина димензија око 15x15m. Правац оријентације је исток запад са апсидом на источној страни. У наосу је откривен подни мозаик димензија 0,6x0,5 m са мотивом Христовог монограма.

Објекат је истраживан 2000. и 2001. године и истражен је у целости.

Над њим је 2005. године подигнута привремена заштитна конструкција. Конзервација није рађена.

Источни занатски центар-војничке бараке

Овај објекат је константован и врло мало истражен 1994. године. Налази се на око 150 m источно од Виле са перистилом. Откривени део, две удвојене просторије указује на могућност да је идентичне форме као и Зантски центар у западном делу комплекса. У већем обиму није истражен и није конзервиран.

Миле Вељковић, диа – конзерватор
лиценца бр. 300 7300 04

1.5.1. ФОТОГРАФСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

САДРЖАЈ:

- Сл. 1. Простор јужно од Виле са перистилом са остацима асфалтне саобраћајнице
- Сл. 2. Простор унутар Виле са перистилом – поглед ка југу, на атријум
- Сл. 3. Простор унутар Виле са перистилом- поглед ка северу, на салу за аудијенцију
- Сл. 4. Простор унутар Виле са перистилом – поглед на приступ музејској згради
- Сл. 6. Простор унутар Виле са перистилом- поглед на приступ Стибадијуму „Б“
- Сл. 5. Простор унутар Виле - поглед на место будућих стаклених мостова
- Сл. 7. Простор унутар Виле - поглед на мозаични под источног дела перистила
- Сл. 8. Простор северно од Виле - поглед на делове заштитне конструкције који се затварају.

Сл. 1. Простор јужно од Виле са перистилом са остацима асфалтне саобраћајнице – локација будуће приступне стазе

Сл. 2. Простор унутар Виле са перистилом – поглед ка југу, на атријум

Сл. 3. Простор унутар Виле са перистилом- поглед ка северу, на салу за аудијенцију

Сл. 4. Простор унутар Виле са перистилом – поглед на приступ музејској згради

Сл. 5. Простор унутар Виле са перистилом- поглед на приступ Стибадијуму „Б“

Сл. 6. Простор унутар Виле - поглед на место будућих стаклених мостова

Сл. 7. Простор унутар Виле - поглед на мозаични под источног дела перистила

Сл. 8. Простор северно од Виле - поглед на делове заштитне конструкције који се затварају.

1.5.2. ГРАФИЧКА ДОКУМЕНТАЦИЈА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

САДРЖАЈ:

1. Ситуациони план комплекса Археолшког налазишта Медијана	P = 1:5000
2. Ситуациони план централног простора комплекса	P = 1:2000
3. Основа Виле са перистилом	P = 1: 500

Археолошко налазиште
МЕДИЈАНА (MEDIANA),
културно добро
од изузетног значаја

- Границе заштите

ЛЕГЕНДА

1. Вила са Перистилом
- 1а. Нимфеј/Nimfeum
- 1б. Северни оградни зид
2. Терме/Termae
3. Житница/Hortum
4. Занатски центар/
Војничке бараке
5. Вила са октогоном/
Сакрални објекат А
6. Сакрални објекат В
7. Објекат F/Источне бараке
/Источни занатски центар
8. Вила са оградним зидом
9. Вила са конхама
10. Утврђење/Утврђена вила
11. Цистерна/Водоторањ/
Castellum aquae
12. Некропола "Ж.с. Пеле-Кула"
13. Некропола "Аутобуско
стајалиште ЕИ"
14. Објекти В, С, D
15. Вилус/Vicus
16. Објекат Е
17. Објекат А
18. Насеље бронзаног доба
истраживано 1962./1972. године
19. Некропола из периода
сеобе народа
20. Објекат I/2007
21. Објекат II/2007

- Ужа зона заштите
(Заштита из 1949. г.)
- ужа зона заштите
археолошког налазишта
- зона заштићене околине

СИТУАЦИОНИ ПЛАН
АРХЕОЛОШКОГ НАЛАЗИШТА
МЕДИЈАНА

	Назив правног лица: ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ			
	Назив и адреса објекта: Археолошко налазиште "Медијана"			
	Назив пројекта: Пројекат туристичке презентације комплекса археолошког налазишта "Медијана" у Нишу			
	Инвеститор: Град Ниш			
Врста тех. док. ИДР	Део пројекта: 1- Архитектура	Одговорни пројектант: Горан Радосављевић, диа	Параф:	
Назив цртежа: СИТУАЦИОНИ ПЛАН АРХЕОЛОШКОГ НАЛАЗИШТА МЕДИЈАНА		Број лиценце: 300 R263 18	Проектант: Миле Вељковић, диа	
Датум: 2019. год.	Размера: 1:5000	Број цртежа: 1	Сарадник:	

010 50 100 200 300 400 500m

МУЗЕЈСКА ЗГРАДА
(над Малим триклинијумом)

Стибадиум Б

ТЕРМЕ

ВИЛА СА
ПЕРИСТИЛОМ

Имплувиум

АТРИЈУМ

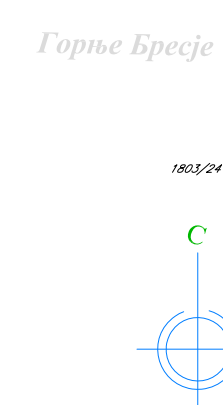
Трем - перистил

Трем - перистил

0 5 10 15 20

СИТУАЦИОНИ ПЛАН
ВИЛЕ СА ПЕРИСТИЛОМ
УНУТАР ЗАШТИТНЕ КОНСТРУКЦИЈЕ

	Назив правног лица: ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ			
	Назив и адреса објекта: Археолошко налазиште "Медијана"			
	Назив пројекта: Пројекат туристичке презентације комплекса археолошког налазишта "Медијана" у Нишу			
	Инвеститор: Град Ниш			
Врста тех. док. ИДР	Део пројекта: 1- Архитектура	Одговорни пројектант: Горан Радосављевић, д-р	Параф:	
Назив цртежа: СИТУАЦИОНИ ПЛАН ВИЛЕ СА ПЕРИСТИЛОМ УНУТАР ЗАШТИТНЕ КОНСТРУКЦИЈЕ		Број листе: 300 R263 18	Пројектант: Миле Вељковић, д-р	
Датум: 2019. год.	Размера: 1:500	Број цртежа: 3	Сарадник:	

СИТУАЦИОНИ ПЛАН

1:2000

	Назив правог лица: ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ		
	Назив и адреса objekta: Археолошко налазиште "Медијана"		
Назив пројекта: Пројекат туристичке презентације комплекса археолошког налазишта "Медијана" у Нишу			
Инвеститор: Град Ниш			
Врста тех. док. ИДР	Део пројекта: 1- Архитектура	Одговорни пројектант: Горан Радољасављевић, диа	Параф:
Назив цртежа: СИТУАЦИОНИ ПЛАН ЦЕНТРАЛНОГ ПРОСТОРА КОМПЛЕКСА		Број лиценце: 300 R263 18	
		Пројектант: Миле Вељковић, диа	
Датум: 2019. год.	Размера: 1:2000	Број цртежа: 2	Сарадник:

1.6. ДОКУМЕНТАЦИЈА ПРОЈЕКТОВАНИХ РАДОВА

САДРЖАЈ:

1.6.1. Текстуална документација

1.6.2. Нумеричка документација

1.6.3. Графичка документација

1.6.1. ТЕКСТУАЛНА ДОКУМЕНТАЦИЈА

САДРЖАЈ:

1.6.1.1. Образложење пројекта

1.6.1.2. Технички опис радова

1.6.1.1. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРОЈЕКТА

Ниш са околином (римски Naissus) је место рођења једног од римских и првог хришћанског цара Константина Великог. Највећи процват римски Naissus је доживео у периоду 317-334 године, у време када је цар често путовао овим просторима, навраћао и боравио у њему. У то време град је постао значајан центар са Царском резиденцијом. У ближем окружењу града (градском предграђу) формирана су снажна економске газдинства – виле рустике са војним посадама. Најзначајније, до сада истражено насеље тог типа је Медијана удаљена од средишта града око три миље. На Медијани је подигнут велики економски и резиденцијални комплекс са низом луксузних вила, економских, верских и других објеката. Насеље је наставило да живи и после Константинове смрти 337 године. Римски цареви Валентијан I и Валенс су 364 године, управо на Медијани донели одлуку о подели војске и царства.

Данас је Медијана археолошко налазиште – вишеслојни локалитет, на коме су поред античког насеља из IV века пронађени и остаци праисторијског насеља из бронзаног доба, као и хоризонт из гвозедног доба.

Прве истраживачке радове на Медијани спровео је 1864. године Феликс Каниц. Систематска планска истраживања започета су тридесетих година прошлог века (1932.године). У континуитету (са малим прекидима) у организацији Археолошког института из Београда врше се од 1961. године. У периоду од 155 година након открића и 87 година од почетка систематских истраживања, од чега скоро шест деценија у организацији Археолошког института из Београда, обимни истраживачки радови нису праћени адекватном техничком заштитом и презентацијом. Откривени архитектонски садржаји су, пре свега под дејством атмосферилија, доведени у алармантно стање пропадања.

На основу истраживања спроведених до четрдесетих година XX века, Завод за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС је 09.02.1949. године донео Решење заведено под бројем 220/49, којим потес код Ниша звани „Бресје“ ставља под заштиту државе. На основу резултата истраживања спроведених у периоду 1961-1979.године, Народна Скупштина СР Србије је 29.03.1979. године донела Одлуку бр.29 (Сл.гласник СРС број 14/79) којом је археолошко налазиште Медијана категорисано и утврђено за културно добро од изузетног значаја за Републику Србију.

Истраживања спроведена након 1979. године и њихови резултати дају елементе за много потпуније сагледавање правне и физичке заштите, а пре свега проширење обухвата зоне заштите.

Простор на коме се налази заштићени део археолошког налазишта је у власништву ЈКП Водовод (Naissus Ниш), Града Ниша и Народног музеја Ниш.

По основу степена заштите (изузетан значај), Медијана је у надлежности Републичког завода за заштиту споменика културе из Београда.

По основу локације, Медијана је на територији у надлежности Регионалног завода за заштиту споменика културе Ниш.

Археолошка истраживања обавља Археолошки институт из Београда у оквиру својих научних пројеката.

На чување, одржавање и туристичку експлоатацију Медијана је поверена Народног Музеју Ниш.

У више истраживачких археолошких кампања, поступака конзервације и рестаурације откривених садржаја архитектуре, а задњих година и на изградњи заштитне конструкције над Вилом са перистилом и изградњи туристичког инфо

пункта, српска држава и друштво уложили су велике суме новца, а да налазиште практично није приведено никаквој намени т.ј. није спремно за адекватно укључивање у савремене туристичке привредне токове.

Циљ овог пројекта је уређење простора Виле са перистилом испод заштитне конструкције и простора у њеном непосредном окружењу са јужне и западне стране заштитне конструкције, као и уређење и изградња комуникација и стаза за туристичко разгледање комплекса Виле, а пре свега њених подних мозаика и зидног сликарства.

Такође овим пројектом ће се разрешити и уочени недостаци на изведеном делу заштитне конструкције изазвани непримерним одступањем од пројектне документације током извођења радова, као и превентивна заштита археолошких налаза од дејства атмосферичког загађења на потезу где је планирана изградња заштитне конструкције над Термама, чија реализација чека завршетак археолошких истраживања.

Миле Вељковић, д.и.а – конзерватор
лиценца број 300 7300 04

1.6.1.2. ТЕХНИЧКИ ОПИС РАДОВА

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗРАДУ ПРОЈЕКТНЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

Основ за израду Идејног пројекта туристичке презентације комплекса Виле са перистилом на археолошком налазишту Медијана у Нишу је:

- Текстуална, техничка и фотографска документација о досадашњим археолошким и архитектонским истраживањима, анализама, спровођеним конзерваторско-рестаураторским радовима и другим интервенцијама на простору Виле са перистилом и простору изван њеног обухвата са јужне стране (између Виле и туристичког инфопункта-улазне капије и западне стране у оквиру новоформиране оgrade водовода.
- Главни пројекат презентације Виле са перистилом и изградње заштитне конструкције над њом на археолошком налазишту Медијана у Нишу, израђен 2009.године у Заводу за заштиту споменика културе Ниш.
- Анализа обухвата обима изведених радова на основу предходно наведеног пројекта, са посебним освртом на елементе који нису изведени у складу са пројектном документацијом чиме су омогућена негативна дејства атмосферских и других утицаја на културно добро а пре свега подне мозаике.
- Урбанистички пројекат археолошког комплекса „Медијана“ у Нишу, израђеног од стране ЈП Завод за урбанизам Ниш.
- Програмско решење туристичке презентације комплекса Виле са перистилом сачињено од стране Народног Музеја Ниш.
- Решење о условима за предузимае мера техничке заштите број 1-1451/2018-01 од 13.11.2018.године донето од стране Републичког завода за заштиту споменика културе Београд.
- Пројектни задатак за израду идејног пројекта туристичке презентације комплекса Виле са перистилом на археолошком налазишту Медијана у Нишу, сачињен од стране наручиоца пројекта.
- Остали важећи закони, технички прописи и нормативи за пројектовање и извођење радова који се тичу предметне материје која се обрађује пројектном документацијом.

ОПШТИ ПОДАЦИ О АРХЕОЛОШКОМ НАЛАЗИШТУ МЕДИЈАНА И КОМПЛЕКСУ ВИЛЕ СА ПЕРИСТИЛОМ

Данашњи Ниш са околином је место рођења једног од римских и првог хришћанског цара Константина Великог. Највећи процват NAISSUS је доживео у периоду 317-334.године. У окружењу града (градском предграђу) формирана су, између осталог и снажна економска газдинства –виле рустика са војним посадама. Најзначајније до сада истражено насеље тог типа је Медијана. На Медијани је подигнут велики економски и резиденцијални комплекс са низом луксузних вила, економских, верских и других објеката. Комплекс Медијане наставио је да функционише и после Константинове смрти 337.године.

Данас је археолошко налазиште Медијана – вишеслојни локалитет на ком су поред античког насеља из IV века пронађени и праисторијски остаци из бронзаног и гвозденог доба.

Прва истраживања на Медијани спровео је аустроугарски путописац Феликс Каниц 1864.године. Организована планска истраживања спровођена су тридесетих година прошлог века када је откривен мозаик у североисточном делу виле (nymphaeum -

стибадијум А) и над њим подигнута заштитна зграда 1936.године која је у каснијем периоду претворена у Музеј Медијана. Систематска научна истраживања започео је Археолошки институт из Београда 1961.године и она још увек трају у континуитету са мањим прекидима. Из периода античке Медијане откривено је више репрезентативних грађевина (Вила са перистилом, нимфеј терме, оградни зид, вила са октогоном, житница, занатски центар -војничке бараке, црква, источни занатски центар, више привредних објеката „А-Е“, вила са конхама, вила са оградним зидом, некрополе и периода сеобе народа и античког перида...).

На основу резултата археолошких истраживања спроведених до четрдесетих година прошлог века Медијана – терен код Ниша звани „Бресје“ стављен је под заштиту државе на основу решења број 220/49 од 09.02.1949.године донетог од стране Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС. На основу резултата потоњих истраживања до 1979.године Народна Скупштина СР Србије је 29.03.1979.године донела одлуку бр.29 (Сл.гласник СРС, број 14/79) којим је археолошко налазиште Медијана категорисано и утврђено за културно добро од изузетног значаја за Републику Србију.

Вила са перистилом (Вила Субурбана или Царска палата) представља централну грађевину на досад археолошки страженом простору археолошког налазишта Медијана. Налази се на око 200 метара северно од магистралне саобраћајнице Ниш-Нишка Бања која се директно везује на ауто-пут Ниш-Софија. Правоугаоне је основе димензија око 100x65 метара, и са мањим одступањем лоцирана је у правцу север-југ, са главним улазом са јужне стране. Унутрашње двориште – атријум са централно постављеним базеном са свих страна је оивичено тремом са кога се приступа у низ удвојених просторија - кубикуне.

По средини северне стране виле налази се правоугаона апсидално завршена просторија – триклинијум. Источно од сале за аудијенције је простор Малог триклинијума са мозаичким подом над којим је 1936.године подигнута заштитна зграда – садашњи Музеј. Западно је простор Стибадијум В са подним мозаицима. Северозападно од Виле налазе се терме и са њом су спојене ходником са мозаичким подовима.

Комплекс Виле са перистилом археолошки још увек није у потпуности истражен (као ни простор терми). У читавом трему, триклинијуму, нимфеју – стибадијуму А, стибадијуму Б и везном ходнику виле са термама налазе се мозаички обрађени подови са геометријским, флоралним и фигуралним мотивима. Мозаици у тремовима и трикланијуму су конзерваторски обрађени седамдесетих година прошлог века. Последњих година завршена је и конзервација мозаика у Малом триклинијуму, Стибадијуму Б и везном ходнику са Термама. У северозападном делу Виле на зидовима неколико просторија кубикуне откривени су остаци зидног сликарства са геометријским мотивима над којима је спроведена превентивна заштита. Највећи обим зидова (осим у северозападном делу виле и јужном портику) је конзервиран и рестауриран до висине са поузданим подацима. Простор атријума, укључујући и базен (имплувијум) је током 2006. године у организацији археолошког института и ГО Медијана прекривен геотекстилом и насут слојевима хумуса и туцаника.

У периоду 2012-2018.године у две одвојене грађевинске кампање над комплексом виле са перистилом (без терми из разлога непотпуне археолошке истражености) подигнута је лака монтажна конструкција засведене форме димензија 140,0 x 72,5 м., висине у темену у односу на подницу перистила, 12,60м. Конструкција је изведена на армирано бетонским темељима самцима од ламелираних дрвених носача са покривачем од ПВЦ мембране. Заштитна конструкција је конципирана тако да омогућава даљи несметан рад на откривању, рестаурацији и презентацији свих

споменичких вредности виле. Истовремено је штити од негативног дејства атмосферичког загађења.

ЦИЉ ПРОЈЕКТА

Основни циљ овог пројекта је уређење простора Виле са перистилом испод заштитне конструкције и простора између ње и туристичког инфопункта (улазне капије у археолошко налазиште), превасходно уређење и изградња комуникација и стаза за безбедно и несметано разгледање комплекса виле, а пре свега њених подних мозаика и зидног сликарства.

Истовремено ће се извршити партерно уређење целокупног простора испод заштитне конструкције како археолошки истраженог тако и неистраженог као и неопходан третман свих новооткривених елемената архитектуре на правцима кретања посетилаца. Извршиће се и партерно уређење изван заштитне конструкције са њене јужне стране све до улазне капије археолошког налазишта, и дела западне стране у границама новоформиране оgrade водозахвата.

Овим пројектом биће разрешени и проблеми кровног покривача новизграђене заштитне конструкције изазвани непоштовањем пројектне документације тј. самовољним изменама пројекта од стране инвеститора и извођача радова. Такође ће бити разрешен и проблем превентивне заштите од атмосферичког загађења дела северне и севернозападне стране виле под заштитном конструкцијом на потезу где је пројектом заштитне конструкције био предвиђен наставак њене изградње над термама.

Реализацијом пројекта створиће се сви неопходни услови за потпуну целогодишњу туристичку експлоатацију виле са перистилом на највишим нивоима захтева светске туристичке привреде.

ПОСЕБНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ И ОДНОС ПРЕМА ОБЈЕКТУ

У односу на уобичајене архитектонско грађевинске активности ова врста радова представља нестандартан и неуобичајен подухват, па самим тим и сложен и комплексан задатак, и то како у погледу планирања и сагледавања, тако и у погледу примењених материјала, начина извођења радова и технике градње. Комплексност у погледу могућности изналажења и сагледавања потребних изворних материјалних података, градитељских елемената, форми и детаља за идеалну реконструкцију оштећених, недостајућих и недовољно археолошки откривених и истражених архитектонско грађевинских елемената, упућују на мултидисциплинарну сарадњу између археолога и архитеката истраживача на терену, планера, пројектаната, конзерватора-рестауратора и непосредних извођача радова. Примењени материјали како за спровођење конзерваторско-рестаураторских поступака тако и за изградњу нових садржаја морају бити компатибилни како са постојећим изворним тако и са оним коришћеним у поступку изградње заштитне конструкције, и то у погледу свих карактеристика а пре свега изгледу, форми и завршној обради. Истовремено морају бити отпорни, постојани и издржљиви на све негативне утицаје у средини у којој се налазе као и дуготрајни.

Радови ове врсте захтевају да им се у процесу реализације од стране свих учесника, а пре свега извођача приступи са посебном пажњом, разумевањем и одговорношћу. Извођач мора у потпуности да влада техником и технологијом извођења предметних радова, као и да поседује одговарајуће искуство, тј. из њега морају да стоје позитивни резултати на пословима техничке заштите и презентације ове врсте културних добара.

Пројектанти и надзорна служба својим сталним присуством, и праћењем радова морају правовремено да указују и изналазе целисходна решења за што успешнију и веродостојнију реализацију радова.

0.0.0. ПРИПРЕМНО ЗАВРШНИ РАДОВИ

Припремни радови подразумевају формирање и уређење градилишта и стварање свих поотребних предуслова за његово несметано функционисање и успешну реализацију планираних радова. У оквиру припремних радова неопходно је планирати и спровести следеће активности:

- Обезбеђење градилишне електричне енергије у свему у складу са прописима за ову врсту радова, и уз потребне дозволе и сагласности надлежних институција.
- Обезбеђење чисте воде за потребе извођења радова
- Монтажа и демонтажа приручне бараке или покретног контејнера за смештај алата, опреме и материјала на место које одреди надзорни орган
- За време трајања радова, по потреби и у више наврата вршити грубо чишћење градилишта, а након завршетка истих све детаљно очистити и довести у стање уз сагласност надзорног органа. По завршетку радова сав неупотребљен материјал и грађевински шут извести са градилишта на депонију.

Припремно завршни радови се не обрачунавају и не плаћају посебно, већ спадају у обавезу извођача, т.ј. улазе у збирну цену свих предметних позиција.

1.0.0. ПРИПРЕМНИ РАДОВИ

У ову групу радова спадају активности на обележавању траса колско-пешачке саобраћајнице, приступног платоа и свих пешачких саобраћајница изван габарита заштитне конструкције, као и перманентно одржавање њихових осовина и профила током изградње. Радови се изводе помоћу стандардне опреме за обележавање и праћење од стране оспособљених лица са искуством на истим.

2.0.0. РАДОВИ НА ДЕМОНТАЖИ И РУШЕЊУ

Ову групу активности чине радови на уклањању са простора виле и њеног непосредног окружења елемената некадашње нефункционалне инфраструктуре, заосталог грађевинског материјала из претходних фаза истраживачких и конзерваторских активности као и привремених заштитних конструкција монтажном демонтажним типом подигнутих на одређеним секторима виле, а то су: остаци асфалтне коловозне саобраћајнице и грађевински материјал изван габарита заштитне конструкције, манипулативне бетонске кранске стазе и привремене заштитне конструкције над подним мозаицима и остацима зидног сликарства изведене од цевасте грађевинске скеле, четинарских летви и ондулајн покривача унутар габарита заштитне конструкције, као и уклањање шљунчаног насипа из простора атријума.

Радове на демонтажи вршити врло пажљиво искључујући сваку могућност угрожавања или оштећења културног добра, и под сталним надзором руководиоца радова, археолога и архитекте конзерватора.

Демонтирани материјал безбедно прикупити, испод заштитне конструкције изнети ручно – без употребе моторних возила, утоварити на камион и по врстама одвести на зато одређену депонију или место које одреди надзорни орган.

Обрачун свих ставки се врши по јединици мере, што је детаљно дато у оквиру предмера и предрачуна радова.

3.0.0. ЗЕМЉАНИ РАДОВИ

Земљани радови представљају активности на чишћењу затрпаних и ураслих археолошки истражених темељних зона архитектонских структура, њихову превентивну заштиту и евентуалну презентацију прекривањем геотекстилом и затрпавањем и фином планирању и нивелисању трасе пешачких стаза и самог терена, ископом до нивоа који не угрожава културни слој а не дубље од 20цм., равнањем и засипањем земљом или млевеним и дробљеним каменим агрегатом. У ову групу радова спада и израда конструкције и супструкције пешачких стаза и платоа од туцаника и ризле адекватних гранулација и дебљине, разастирање ризле на простору имплувијума и кубикула у складу са пројектом, као ископ темеља самаца за информационе табле.

Посебна карактеристика ових радова, без обзира да ли се изводи на археолошки истраженом или неистраженом простору, као и да ли се ради о ископу или насипању, јесте чињеница да не смеју угрозити или оштетити археолошки налаз. Сви потребни ископи морају бити искључиво изнад нивоа културног слоја изведени ручно. Насипање, а пре свега набијање насутог материјала може се изводити само у мери која не угрожава евентуалне споменичке садржаје преко којих се изводи. Из наведених разлога сви земљани радови могу се изводити искључиво уз присуство и под сталном контролом археолога и архитекте конзерватора.

4.0.0. БЕТОНСКИ РАДОВИ

На терену бетонски радови практично представљају сувомонтажерске радове, осим темеља самаца за прихват информационих табли и котви ивичњака стаза изван габарита заштитне конструкције. Готови радионички израђени бетонски елементи монтираће се и уградити на одговарајућим позицијама, а то су: облагање приступног платоа и дела колско-пешачке саобраћајнице „бехатон“ плочама полагањем у слоју млевеног каменог агрегата, (изван габарита виле и заштитне конструкције) и постављање одговарајућих бетонских плоча на местима ослонаца подконструкције шетних стаза и платоа на простору виле испод заштитне конструкције. Темљеи информационих табли и котве ивичњака стаза изван габарита заштитне конструкције изводе се од бетона МБ 20 ливеног у темељним рововима, без оплате. Уграђени бетон прописно одржавати у процесу сазревања. Ови радови се изводе под надзором и контролом архитекте конзерватора и ничим несмеју угрозити елементе и споменичка својства културног добра.

5.0.0. ТЕСАРСКИ РАДОВИ

Тесарски радови обухватају израду, транспорт и монтажу конструкције од лепљеног ламелираног дрвета са пратећим елементима од челика.

Елементи од лепљеног ламелираног дрвета се израђују од основног материјала јела, смреке 2. класе са 12% до 15% влажности, а лепљење се врши меламинамским лепком.

Подужно настављање ламела се врши цинк спојем, а обликовање носача се ради на специјалним пресамa у оквиру контролисаних услова производног погона за израду лепљених ламелираних носача. Сви дрвени носачи се завршно хоблују и премазују

двосторуким лазурним премазом. Носачи се готови довозе на градилиште где се врши уклапање и монтажа у просторни склоп предвиђен пројектом.

Челични елементи се израђују од челика Ч0361 и Ч0561 у складу са радионичким детаљима произвођача дрвене конструкције. Челични елементи обухватају сав потребан оков за међусобну везу дрвених носача, папуче, шрафови, т.ј. сва потребна челична спојсна средства) као и челичне затеге и све спојне елементе у склопу спрегова за просторно укрућење конструкције. Сви челични елементи се завршно цинкују.

Обрачун се врши по јединици мере и обухвата: консалтинг у току пројектовања, израду извођачког пројекта са свим извођачким детаљима дрвених и челичних елемената, набавку материјала, производњу, према документацији, транспорт и комплетну монтажу са свом потребном скелом и опремом.

6.0.0. ПОКРИВАЧКИ РАДОВИ

Покривачки радови представљају активности на корекцији и отклањању неправилности на покривању заштитне конструкције изведеном у претходном периоду према пројекту из 2009.године. Предметне неправилности и недостаци на покривачу од ПВЦ мембране су резултирали самовољним непромишљеним изменама и одступањима током извођења радова од пројектом дефинисаних решења и форми.

Такође представљају и активности на покривању у виду превентивне техничке заштите архитектонских садржаја виле и терми, на простору где је планиран наставак изградње заштитне конструкције над термама.

Покривање се изводи делом преко постојећих сегмената дрвене конструкције (лучних и вертикалних) а делом непосредно уз заштитну конструкцију, као наставак постојећег покривача, са ослањањем делом на њене ободне елементе а делом на ново постављене носаче-сајле. Покривање се врши превлачењем и натезањем ПВЦ мембране. Мембрана се кроји према цртежима изведеног стања конструкције и позиција нових сајли – затега, и то у свом производном погону. Мембрана се испоручује на градилиште скројена на меру, након чега се затеже преко носећих елемената конструкције у жељени облик. Покривач се испоручује са свим неопходним елементима потребним за монтажу и везу за дрвену конструкцију и сајле.

ПВЦ мембрана је отпорна на продор воде, УВ зраке, атестирана на ППЗ у класи М1 или Б1. Основна боја је бела са светлосном трансмисијом 6-9%.

Радови на покривању се изводе технолошки аналогно покривању изведеном у претходном периоду. Све наставке постојеће и нове мембране извести варењем и прекривањем тако да се добије утисак једновременог рада.

За време извођења радова посебну пажњу посветити заштити свих архитектонских структура археолошких објеката од могућих физичких угрожавања и оштећења.

7.0.0. БРАВАРСКИ РАДОВИ

У групу браварских радова спадају радови на изради подконструкције шетних стаза, платформи и конструкције мостова за прелаз преко мозаика перистела. Изводе се унутар габарита виле испод заштитне конструкције.

Подконструкција шетних стаза и платоа и конструкција мостова изводе се од квадратних шавних цеви ЕН 10219. Цеви су од континуално ливеног материјала, погодне за цинковање, цевни елементи се спајају варењем. Подконструкција се састоји из сегмената. Сегменти се међусобно спајају шрафљењем и формирају пројектовани

систем. Сваки сегмент је снабдевен на ослонцима механизмом за штеловање по висини и нивелисање. На подлогу се ослањају преко стабилизоване бетонске подложне плоче.

Све спојеве и варове радити идеално, очистити и обрусити. Све металне површине очистити од корозије и прљавштине. На очишћене површине нанети антикорозивни премаз „вош прајмер“, завршну заштиту извести цинковањем у радионици.

Целокупна браварија се израђује и финално обрађује у производном погону. На градилишту се врши монтажа готових финално обрађених елемената.

Конструкција носача инфо табли израђује се од челичних кутијастих профила. Постоје три врсте носача информационих табли, зависно од величине табле: 46x70cm, 90x120 cm и 120x180 cm.

Кутијасти челични профили се спајају заваривањем и шрафовима. Спојеве и варове, потребно је идеално израдити, очистити и обрусити. Пре уградње таблу треба очистити од корозије и прашине, брусити и опајати. Таблу обавезно поцинковати, након цинкања пластицификовати у боји по избору пројектанта. Носач табле се поставља на котву већ предходно уграђену у темељ и причвршћује шрафовима, или у свом саставу садрже папуче за директно ослањање на тло без укопавања.

Анкер плоча са котвом за постављање носача табле израђује се, такође, у две димензије 0,30x0,20m и 0,30x0,50m, зависно од носача који се поставља на њу. Анкер плоча се израђује од челичне траке дебљине 1cm, на коју је потребно да се навари кутијасти челични профил димензија 12/40/3mm, а дужине 25cm. Са доње стране анкер плоче се наваре сидра, која се уграђују у бетонски темељ самац.

Потребно је направити подконструкције за постављање информационих табли димензија 71x47cm. Подконструкција се израђује од алуминијумских или челичних „L“ профила, димензије 10x20mm причвршћених за челичну лимуену таблу, димензије 71/47/3mm. Тако припремљену подконструкцију поцинковати и пласифицирати у боји по избору пројектанта.

8.0.0. СТОЛАРСКИ РАДОВИ

У групу столарских радова спадају радови на изради завршне подне облоге – газишта шетних стаза и платоа, као и заштитне ограде. Изводе се унутар габарита виле, испод заштитне конструкције.

Подна облога се ради од првокласне, парене, стабилизоване, суве букове грађе. Талпе димензија 1500/280/50mm, по свим површинама се завршно обрађују безбојним лазурним премазом, са претходном заштитом од црвоточине. Завршни премаз газишне површине мора да задовољи отпорност на хабање у складу са прописима и стандардима за ову врсту радова. Монтирају се преко претходно постављене челичне подконструкције. За исту се причвршћују месинганим холшрафима. Главе холшрафа морају бити у равни површине дрвета.

Заштитна ограда се ради од истоветне букове грађе пресека 80/50mm, и 50/50mm. према пројектованом детаљу. Стубови се за металну подконструкцију стазе везују преко металних подлошки шрафљењем. Стубови, рукохвати и испуна ограде се завршно обрађују као подна облога. Целокупна столарија се израђује и финално обрађује у производном погону. На градилишту се врши монтажа готових елемената.

9.0.0. СТАКЛОРЕЗАЧКИ РАДОВИ

Стаклорезачки радови подразумевају израду и монтажу газеће конструкције челичних мостова за прелаз преко мозаичких подова перистила. Изводе се унутар габарита виле, испод заштитне конструкције.

Газећа конструкција мостове се ради од CLEAR GLASS трослојног каљеног стакла пресека 10+8+10мм. На челичну конструкцију моста се ослања преко одговарајуће еластичне гумене траке дебљине 3мм. Стакло мора да задовољава све прописима и стандардима дефинисане карактеристике, а пре свега у погледу носивости и безбедности.

Израђује се и финално обрађује у производном погону. На градилишту се монтира преко предходно постављене челичне мостовске конструкције.

10.0.0. РАЗНИ КОНЗЕРВАТОРСКО-РЕСТАУРАТОРСКИ РАДОВИ НА АРХИТЕКТОНСКИМ СТРУКТУРАМА ВИЛЕ УНУТАР ГАБАРИТА ЗАШТИТНЕ КОНСТРУКЦИЈЕ

Конзерваторско-рестаураторски радови спроводиће се на архитектонским структурама (зидови и подне облоге) које досада нису третиране а налазе се на траси кретања посетилаца и то у три просторије –кубикуле у северозападном делу Виле са перистилом, испред улаза у простор стибадијума Б. Сви остали потребни конзерваторско-рестаураторски радови биће обрађивани и реализовани путем посебног пројекта у наредном периоду, након свеобухватног истраживања и дефинисања сегмената културног добра над којим се изводе.

Унутрашњи зидови који формирају три кубике испред улаза у простор стибадијума Б сачувани су у доњим зонама до нивоа подова истих. Зидани су са два лица каменом у кречном малтеру. Малтер је делимично изгубио везивну моћ услед чега су поједини сегменти зиданих маса у фази деструкције и распадања. Дестабилизирани камен пажљиво разидати до здраве структуре зида, све очистити, опрати и припремити за поновно зидање.

Зидати (конзервирати зидове) у висини до нивоа подне облоге належућих просторија са формирањем круне зидова. У оквиру спољашњег северног зида, на изворној позицији рестаурирати урушен, засведен отвор префурнијума – ложишта. Префурнијум зидати опеком античког формата у кречном малтеру. Опеку обезбеђује инвеститор. Зидање спровести у свему по угледу на очуване изворне елементе и према упутствима надзора.

Подови кубикула су били завршно обложени опеком античког формата положеном у одговарајућем кречном малтеру преко малтерне подне супструкције. Спојнице између опека биле су испуњене кречним малтером и обрађене у нивоу горње површине опека. Подна облога (опека) сачувана је у фрагментованом стању. Местимично су сачуване целе или фрагментоване опеке, залепљене или одлепљене од подлоге, а местимично су видљиви само отисци опеке у малтеру. Одлепљене опеке поново залепити адекватним кречним малтером на изворним позицијама, и то како целе тако и фрагментоване. Све радити по узору на изворно стање и упутствима надзора.

11.0.0. ИЗРАДА ИНФО ТАБЛИ, ПАНОА И МОБИЛИЈАРА

Концепт израде информационих табли заснован је на принципу минималног угрожавања аутентичности културног добра. Тежило се проналажењу решња, које неће сметати визурама на налазишту, и ни на који начин неће парирати грађевинама, које је потребно презентовати. Из тог разлога је предложено решење да информационе табле композитне структуре буду постављене на челичним носачима кутијастог профила, на потребној висини и под углом најпогоднијим за сагледавање садржаја. У зависности од диспозиције табли носачи инфо табли се ослањају на два начина. Изван габарита

заштитне конструкције путем плитких бетонских темеља самаца и анкер плоче укотвљене у исте, а унутар заштитне конструкције су мобилне и на тло се ослањају директно.

Израда самих табли предвиђена је штампањем на челичној лименој плочи. Концепт табли је заснован на принципу једноставности. Садржај потребан за презентовање објеката на налазишту визуелизован је тако да табла буде лако сагледива, јасна и са информацијама довољним за почетно упознавање. Лева страна табле, тачније две трећине табле на левој страни садрже генералне информације о називу налазишта и грађевини (грађевинама) које се презентују, затим план основе грађевине, легенду са објашњењима, као и умањени ситуациони план комплекса са назнаком места стајања посматрача и објекта (објеката) који су представљени на информационој табли. На преосталој трећина информационе табле наћиће се текстуални прилози, објашњења на српском и на енглеском језику, као и фотографије карактеристичних детаља, али и фотографије 3Д реситуација.

Израда информационих табли је предвиђена штампањем у пуном колору, висококвалитетном штампом на челичном лиму, а све у циљу добијања њиховог квалитетног приказа.

Табле је потребно финално заштитити премазом орпорним на атмосферске утицаје и UV зрачења.

Информационе табле, се израђују у три димензије - 70x46cm, 90x120cm и 120x180cm. Табле већих димензија се постављају на самим улазима на налазиште, испред улаза у објекта већег габарита и комплекснијих садржаја и садрже информације о целом налазишту или објекту са назначеном позицијом стајне тачке. Табле мањих димензија се постављају уз посебне целине унутар комплекснијих објеката, као и уз мање објекте о којима информишу.

Мобилијар чине жардињере са клупама које се постављају у простору атријума и корпе за отпатке на позицијама кретања и дужег задржавања посетиоца. Жардињере се израђују од дрвених елемената са коритима од челичног поцинкованог лима. Клупе су интегрални део жардињера и чине их дрвена седишта на дрвеним носачима. Мобилне су и раде се модуларно са могућношћу спајања и раздвајања по потреби. Корпе за отпатке се израђују у истом маниру и материјализацији као и жардињере са клупама. Од дрвених су елемената са коритима од поцинкованог лима. Мобилне су и по потреби се могу померати.

Миле Вељковић, диа-конзерватор
лиценца број 300 7300 04

1.6.2. НУМЕРИЧКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Процењена предрачунска вредност радова износи 15.664.650 динара

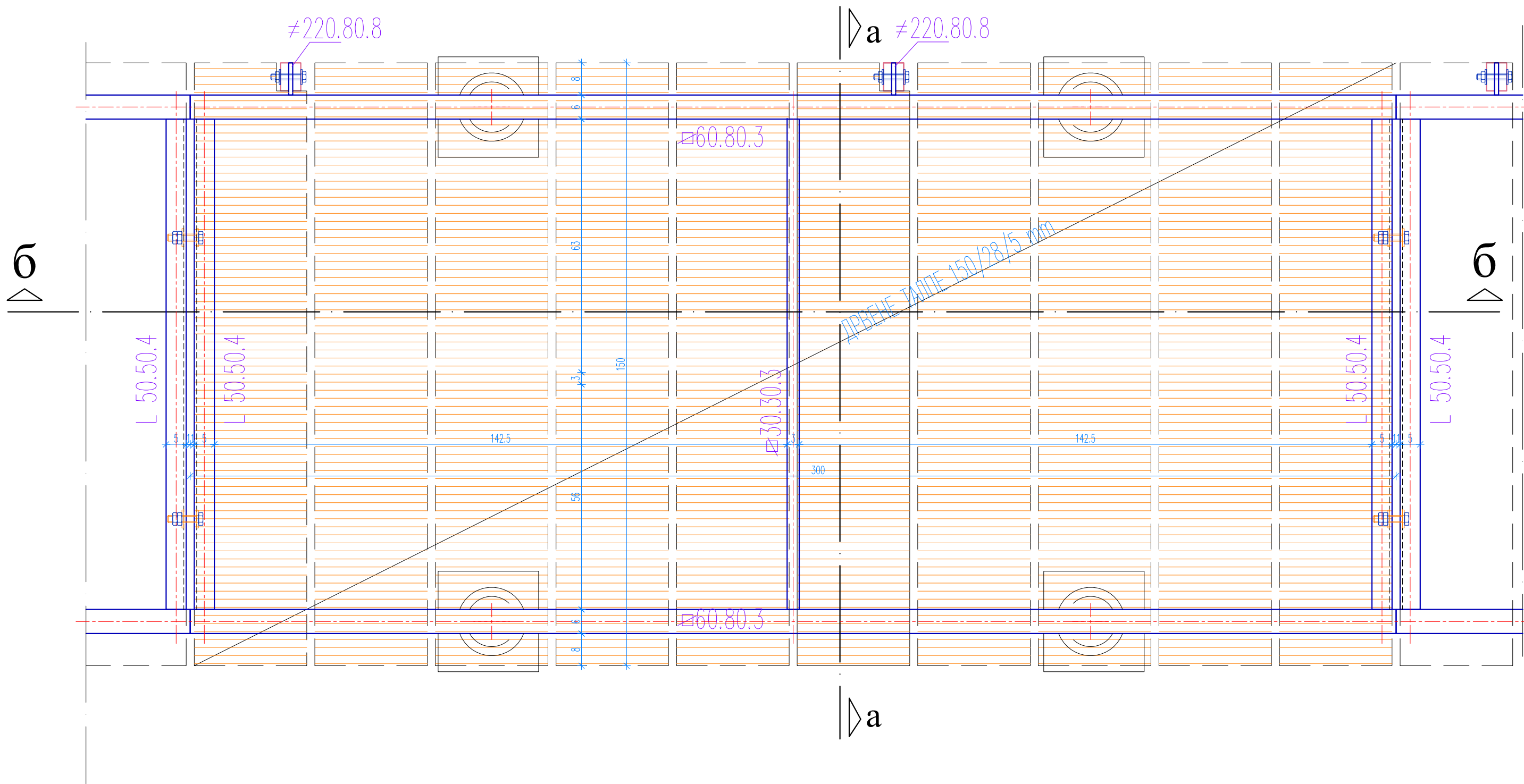
1.6.3. ГРАФИЧКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

1. Ситуациони план Виле са перистилом	P= 1: 200
2. Детаљ шетне стазе - дрвене платформе – основа	P=1:10
3. Детаљ моста преко пода перистила	P=1:20
4. Ограда шетне стазе ка перистилу уз дрвену платформу	P=1:10
5. Ограда шетне стазе ка перистилу - пресек а-а	P=1:10
6. Ограда шетне стазе ка перистилу - пресек б-б	P=1:10

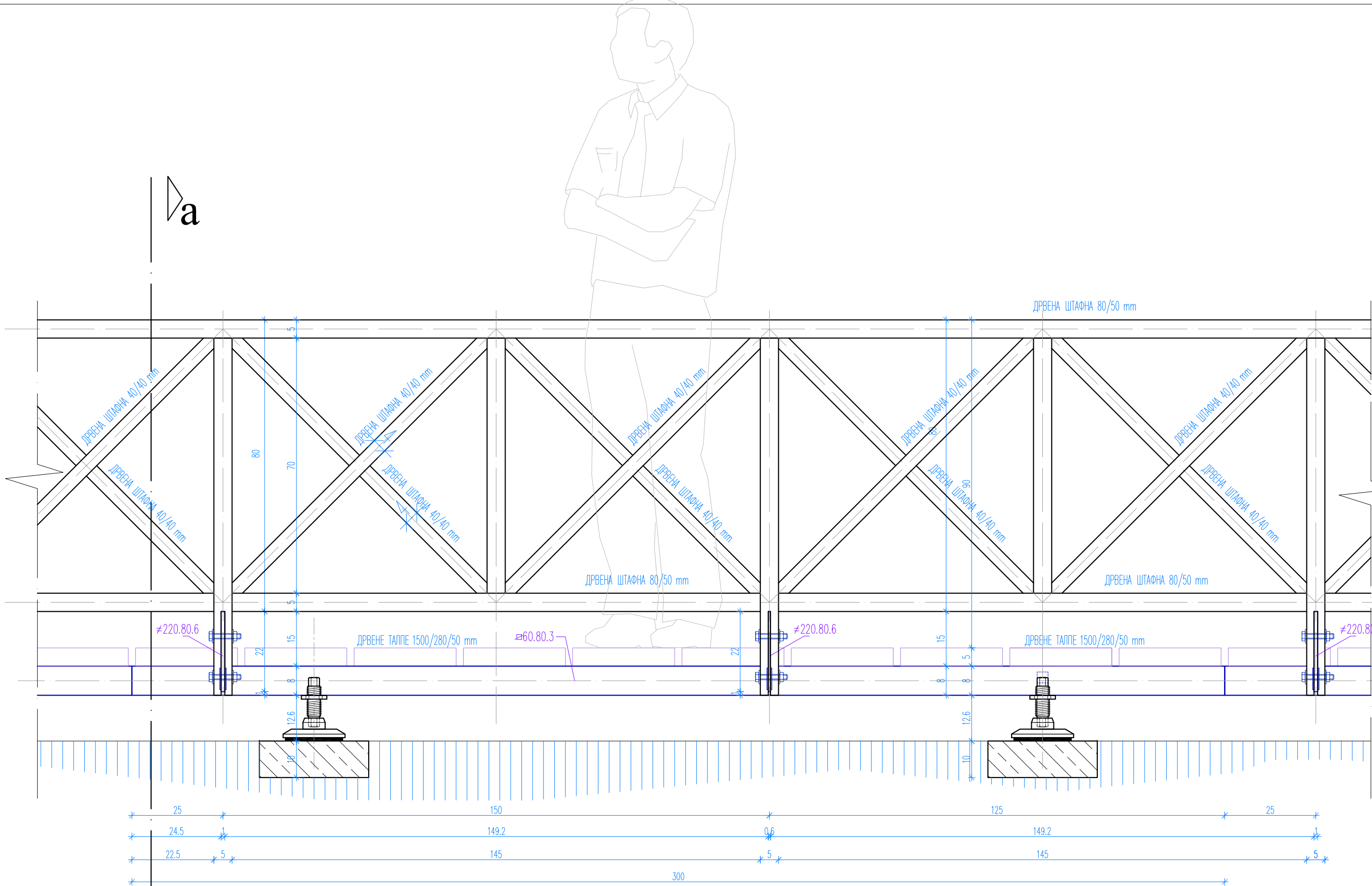

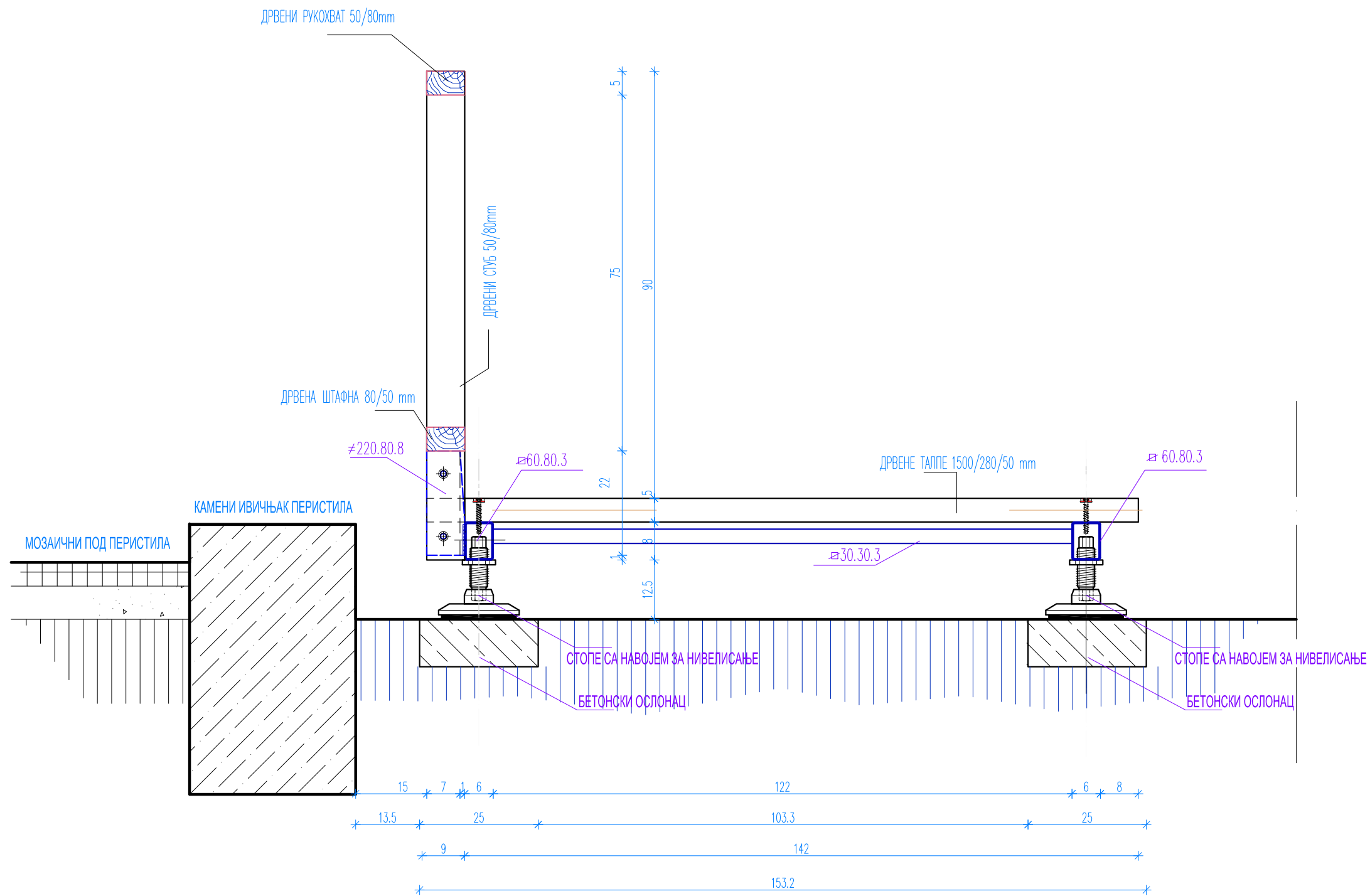
Назив правног лица: ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ	Врста тех. док. ИДР	Део пројекта: 1-Архитектура	Одговорни пројектант: Горан Радосављевић, диа	Параф:
Назив и адреса објекта: Археолошко налазиште "Медијана"	Назив цртежа: ДЕТАЉ ШЕТНЕ СТАЗЕ- ДРВЕНЕ ПЛАТФОРМЕ Основа	Датум: 2019. год.	Број лиценце: 300 R263 18	Пројектант: Миле Вељковић, диа
Назив пројекта: Пројекат туристичке презентације комплекса археолошког налазишта "Медијана" у Нишу	Инвеститор: Град Ниш	Размера: 1:10	Број цртежа: 2	Сарадник:

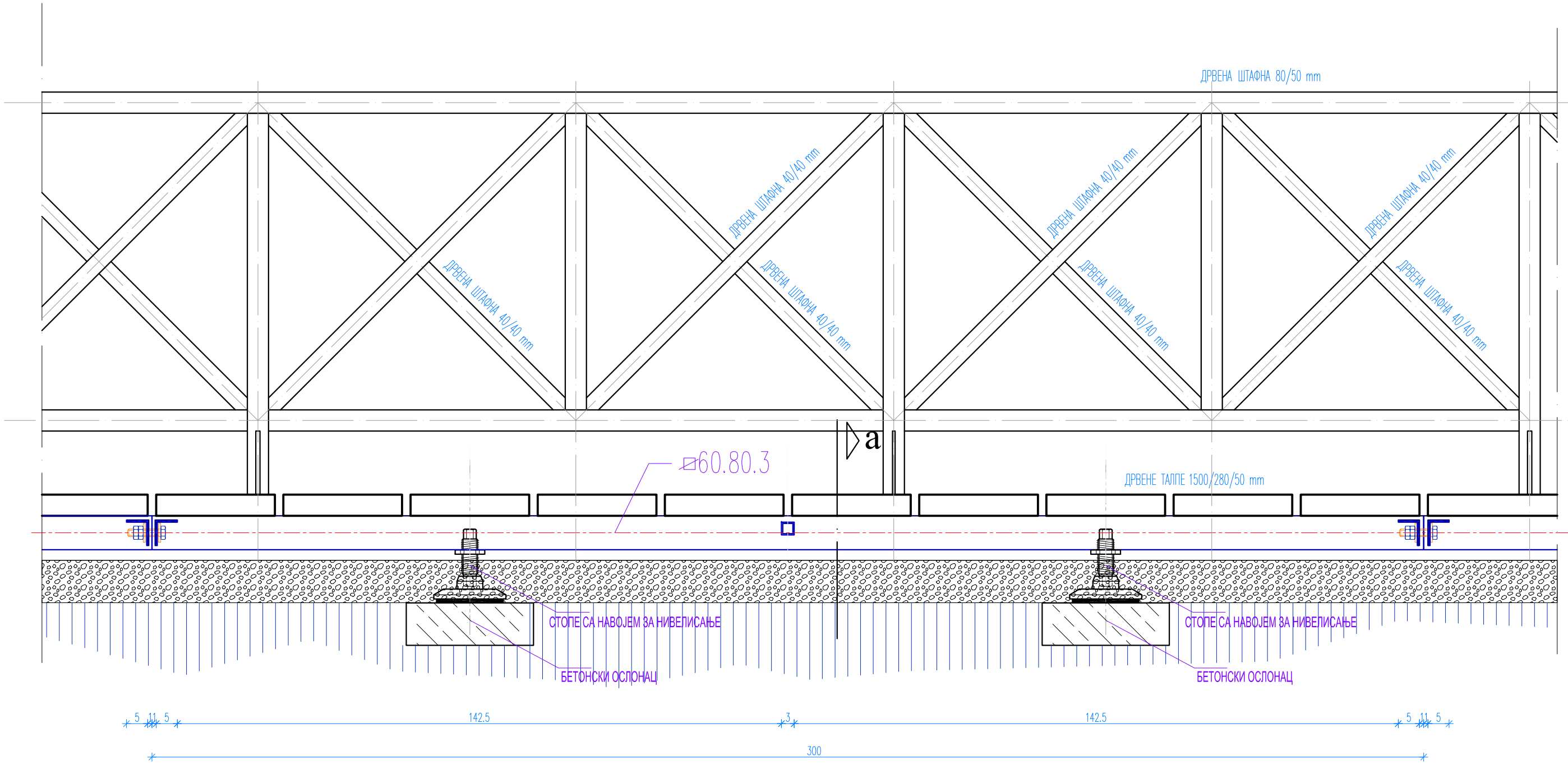

Назив правног лица: ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ	Врста тех. док. ИДР	Део пројекта: 1-Архитектура	Одговорни пројектант: Горан Радосављевић, диа	Параф:
Назив и адреса објекта: Археолошко налазиште "Медијана"	Назив цртежа: ОГРАДА ШЕТНЕ СТАЗЕ КА ПЕРИСТИЛУ УЗ ДРВЕНУ ПЛАТФОРМУ		Број лиценце: 300 R263 18	[Signature]
Назив пројекта: Пројекат туристичке презентације комплекса археолошког налазишта "Медијана" у Нишу	Датум: 2019. год.	Размера: 1:10	Број цртежа: 4	
Инвеститор: Град Ниш			Сарадник:	

Назив правног лица: ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ	Врста тех. док. ИДР	Део пројекта: 1-Архитектура	Одговорни пројектант: Горан Радосављевић, диа	Параф:
Назив и адреса објекта: Археолошко налазиште "Медијана"	Назив цртежа: ОГРАДА ШЕТНЕ СТАЗЕ КА ПЕРИСТИЛУ Пресек а-а	Број лиценце: 300 R263 18	Пројектант: Миле Вељковић, диа	Сарадник:
Назив пројекта: Пројекат туристичке презентације комплекса археолошког налазишта "Медијана" у Нишу	Датум: 2019. год.	Размера: 1:10	Број цртежа: 5	
Инвеститор: Град Ниш				

Назив правног лица: ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ	Врста тех. док. ИДР	Део пројекта: 1-Архитектура	Одговорни пројектант: Горан Радосављевић, диа	Параф:
Назив и адреса објекта: Археолошко налазиште "Медијана"	Назив цртежа: ОГРАДА ШЕТНЕ СТАЗЕ КА ПЕРИСТИЛУ	Број лиценце: 300 R263 18	Пројектант: Миле Вељковић, диа	Сарадник:
Назив пројекта: Пројекат туристичке презентације комплекса археолошког налазишта "Медијана" у Нишу	Датум: 2019. год.	Размера: 1:10	Број цртежа: 6	
Инвеститор: Град Ниш				